Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дешз ● ШОАТТА, 8 апрель, 1978 шу. ● № 42 (5864). Мах 2 кеп.

РСФСР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ КИЙЧЪЯРА ЙОЛЧА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КОМИССЕ ЗАСЕДАНИ

6 апреле РСФСР Конституце проект кийчъяра йолча комиссе председатела, КПСС ЦК Политбюро члена кандидата, РСФСР Министрий Совета Председатела М. С. Соломенцева председателал а деш хилар РСФСР Конституце проект кийчъяра йолча комиссе аргIанара заседани.

Комиссе йийцар республике дерригача халкъо ювцача хана тийнна предложенеши тоадараш теркал а деш РСФСР Конституце проект.

Заседане къамаьлаш дир В. И. Воротникова, М. Н. Алексеева, А. А. Бобровникова, А. Г. Григорьевас, А. Т. Маркова, В. П. Орлова, Н. Ф. Татарчука, С. И. Чистоплясова.

Комиссе могайир дерригача халкъо ювцача хана юкъедоаладаь вийсдараш, тIатохараш, тоадараш а тIехьа Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Конституце (Керттерча Закона) проект, хIаьта проект йисазлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета аргIагIа йоацача ворхIлагIча сессе ювцийта дIачулургйолаш РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумага дIа а елар.

(ТАСС).

Новкъост Л. И. БРЕЖНЕВ Тихоокеански флоте хилар

КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель, СССР оборона Совета Председатель Л. И. Брежнев КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Д. Ф. Устинови СССР ТIема Форда-Флота керттера командующи, Советски Союза флота адмирал С. Г. Горшкови шийца а болаш 7 апреле Краснознаменни Тихоокеански флоте хилар.

Л. И. Брежнев вара сийна сийлен ха оттадаьдар, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела байракх хьалъегIаяр. Советски Союза Паччахьалкхен гимн лекхар.

Новкъостий Л. И. Брежнев, Д. Ф. Устинов, С. Г. Горшков, эскара инарал И. М. Третьяк Краснознаменни Тихоокеански флота командующеца адмиралаца В. П. Масловца цхьана крейсерца форда тIа а баьнна флота низаша шин оагIорахьара еча ученешка, ученеш йолча хана вокха оагIоно тайп-тайпарча доакъон низашца тIом беча, тIема кемай отряда гIулакхашка хьожаш хилар.

Ученешка бар Дальни Востокерча КПСС крайкомийи, обкомийи хьалхара секретараш.

Новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар морякаша-тихоокеанцаша дика Iомабалар хьахьекхалга, хиц кIалхарча лодкаша, хин тIарча кемашцеи авиацеи говзя тIом баьлга.

Цо иштта белгалдаьккхар флота низаштеи средстваштеи кулгалделга лакхача боараме хинна хилар.

Ученеш чакхъяьлча цига дакъа лоацаш хиннараштa хьалхашка «адмирал Сенявин» яхача крейсера тIа къамаьл дир новкъоста Л. И. Брежнева. (Къамаьла текст кепатохаш я).

Жоп луш къамаьл дир кемай соединене командира контр-адмирала В. Ф. Варганова. Цо аьлар:

Хьо укхаза вар, веза Леонид Ильич, оаха тIаэц КПСС Центральни Комитето, Iа Iайха тIема моряки-тихоокеанций кердача тайпара йоакхо яр санна.

Аз доклад ю хьога: соединене еррига лични состав парте XXV съезда, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеша дегаш айдаь йолаш, тIатеIIа СССР Конституце дIадехараш вахаре кхоачашдеш — социалистически Даймохк тешшаме лорабеш, моллагIа агрессор цу сахьате тешшаме юхятоха масса хана тIема кийчо йолаш хиларах.

Тхона вовз Хьо, веза Леонид Ильич, тешаме ленинец, партен правительстван хьаькъал дола кулгалхо, гIорваьнна военачальник санна. Цудухьа мукъаба сона чIоаггIа гIадваха волаш, дерригача дег тIара, еррига лични состава цIерагIа «Победа» яха орден яларца Хьо даькъала вувца. Из событи оаха лоархI Коммунистически партена, Советски Даьхенна, цун Герзашцача Низашта хьалхашка хьона карагIдаьннача доккхийча гIулакхий боагIача тайпара мах бар санна.

Соединене командира тихоокеанций цIерагIа дег тIара баркал аьлар Коммунистически партеи новкъоста Л. И. Брежнева шен Советски ТIема-Форда Флот чIоагIдаран дегIадоаладаран чIоаггIа йоакхо ярах, дош делар дIахо йодача хана а Советий Мехка форда доазонаш тешшаме лорадеш шоаш хургхиларах.

(ТАСС).

Сихдаь дIахьош да кхашкара балхаш «Шалинский» совхоза цхьоалагIча отделене. Свеклаш дIайийначa кхашка молхаш тохаш (дахкаштеи кхыйолча зедеча хIамаштеи) ба механизатораш. Таханарча денга молхаш теха даьннад 310 гектар кха.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) отделене управляющи Ю. Дудуркаев, тракторист Э. Исраилов, сейлка тIара болхло З. Чикоева; «молхаш «дIаювш» йола агрегаташ болх беш я.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА даь къамаьл

Деза новкъостий!

Мукъаба сона КПСС Центральни Комитета, ЦК Политбюро цIерагIа а сайгара а шуга, хIаьта шуга гIолла сийлахьча Краснознаменни Тихоокеански флота матросашка, эпсарашкеи адмиралашкеи моаршал дала.

Тахан шуцциra флоте ученешка хиннав со, хIаьта чIоагIгIа дика хеташ ала йиш я: флота лични составои цун командованеи дукха болх баьб керда техника карaерзаеш, форда тIара операцеш чакхъяхара говзал эргайоахаш тоаеш.

Со тешаш ва Тихоокеански флотои цун лични составои шоай сийлахьа декхар дIахо йодача хана а сийленца кхоачашдергхиларах — Советски Союза паччахьалкхен хьашташ тешшаме лорадергхиларах.

Машара хьалашка вай кхоачашъю КПСС XXV съездо оттаяь Iалаьмате йоккхий экономически социальни проблемаш. Советски халкъа вахара боарам цахаддаш лакхбар — вай планашта юкъмоттиге латтар.

Парте оттаяь вай мохк дIахо дегIабоалабара планаш, боахама дешаш къестадеча хана, вай кхегадеш ма-хиллара, дунеи халкъашта юкъера хьал мишта латт теркал ца дича далац.

Дунеи хIанзара гIулакхаш сенца белгалдоал аьлча, уж белгалдоал дунеи халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбаларгахьа ластарца. Цу наькъа тIа дикка толамаш дахара боккхача лоархIаме хилар вай ленински парте леррагIа чакхбоаха арахьара политически никъ, де лерхIачоа тIадерзадаь СССР-о, вежарашка йолча паччахьалкхенаша, машар хьаштдолча дерригача низашеи халкъашеи чакхдоаха гIулакхаш.

Уж толамаш атта доахадаланзар, тIагIертта къовсам лоаттабеш даьхар. Кхохкам дIахо кIаьдбара кхела гонахьара къовсам хIанз а лаьгIлуш бац, хIаьта цул совгIа цхьайолча хана из кхы а ирахIеи интенсивнегIеи хул.

Новкъостий! Из е вож проблема мел лоархIаме яле а, лаьттан тIарча хIара сага кхелага кхоачаш дола реальни герз дIадаккхара декхарал лоархIамегIа хIанзарча хьалашка цхьаккха дац. Герз Iоаделга соцадар, из кIезигдаргахьа дIахо долхилга Iалашдар, хIаьта бухсоццача кхаьчача, термоядерни катастрофа кхерам дIабаккхар — из я хIанз вай вахара деи повестка тIа латта керттера проблема. Алхха укхаза, цу лостаме къоастаду дунеи халкъашта юкъера хьал дIахо мишта хургда яха овлангара дош, алхха укхаза дIаболалуш латт эггара иргIа бола къовсам.

Къайле яц, вай доазоний малхбузен оагIорахьа а малхбоалеоагIорахьа а герз Iоадар хьаштдола, кхерами моастагIали тIатасса хьаштдола низаш хилар. Герза доазув оттадарaи герз дIадаккхарaи хьакъехьа практически хIама де йиш хиларах шеконаш йоаржаю цар, цу даькъе соглашенеш яра новкъарле ю.

Вай белгалдаьча низий гIулакхаш негативно Iаткъ США, герз Iоаделга юхадеттачен дIадоаккхачен дешаех переговораш еча СССР партнераш долча цхьадолча кхыча мехкий позицешта.

Ховш ма-хиллара, 1974 шера ноябрь бетта укхаза, дальневосточни лаьттан тIа, Владивостоке, паччахьалкхенаштa керте латтарий советско-американски вIашагIкхетар чакхдаьлар. Цо СССР-аи США-неи юкъе стратегически наступательни герзашта йIаьхха хана доазув оттадара хьакъехьа договор дарга кхоачадир. Белгтала аьлча, этта хьал массе а оагIорахьара техка а гехка оагIонаша цу ханне а вывод йир хьатIадоагIача 1975 шера соглашени е йиш хилара хьакъехьа.

Цхьабакъда кхо шуи ах шуи чакхдаьннад, хIаьта соглашенеш хIанз а тIехьа кулгаш язданьдац. Цуи бахьанех са хьалхагIа а дувца дийзар. Переговорий опыто, цу даькъе хьалхагIа тIаиньча соглашеней еррига практико хьа ма-хьоккхара, цу проблема Iалаьмате боккха лоархIам боагIача таипара кхетаоича, оартбаь тIаницача нийсхони цхьатарарча кхерамзлени ларда тIа договор де бокъонца безам хилча оагIони йиш я, цкъарчоа геттара а чоалхане да аьнна хеталуш дола дешаш а къоастадергдола решенеш лаха. ХIаьта хIанз кийчдеш дола документаш шоай дикка дукхагIча даькъе вIаши дийцаи кийчдаь даьннеи да.

ХIаьта, нагахьа санна иштта доллаше а, из болх хьадда чакхбакккар дIаьхлуш латте, из, хетаргахьа, политически бахьанех хулаш да. Деша маIан США правительство хоадам боллаш, гIулакх леррагIа чакхдоаккхаш ца хиларах, юххьанца денз соглашенена духьала хинначеи из тIаэцилга чакх ца далийта, цхьаккха тIахьожам а боацаш ракетно-ядерни герзаш Iоадара шоашта мукъа баккха гIертачеи гIозарашка юхахьежаш хиларах латт. Гуш ма-хиллара, из да хьалхагIа къоастадаь хиннар шийна пайданегIа долчча тайпара тоадеи кхыметтел цунах шеквакхеи гIертара, хIаьта дош корта а болаш дувцара метта шоашта тIехьашка цаI мара — практически решенеш лехара кийча ца хилар мара — ца латта моллагIдола дешаш увттаде переговораш чакхйоахача юкъа американски оагIув цкъамо дуккхаза а гIертара бахьан. Цул совгIа, гучаювлаш я переговорашка дIахьалхашка довлар а, иштта соглашене кхел а, Советски Союза низ бе уйла а йолаш, мичча бесса йийза а кхыйолча политически проблемашца ювза гIертара тенденцеш.

США цу тайпара лини гучаьялар Владивостокски вIашагIкхетар чакхдаьнна дукха ха ялалехьа. Цунах хьахиннар дар соглашене тIара болх цу хана практически сацари, хIаьта цхьайолча аспектаех кхыметтел юхатIехьашкахьа кхоссари.

Дукха къахьега дийзар переговораш Владивостокски вIашагIкхетара хьарсам чу ерзаяра. ХIаьта эггара тIехьа из чакх я даьккхар. Корадир дусаш хинна дешаш къоастадара принципиальни наькъаш, бIарчча хьаийнача дикка кIезигагIйир болх чакх ца боаккхаш йинса соглашене тIара положенеш. Из дуккхача даькъе Iалашхилар СССР хIаман сатохареи конструктивний йолча позицебахьан.

Цхьабакъда кхеталеш да США оагIорахьара а цу гIулакха эшаццар ца хуле дусаш дола дешаш къоастале йиш йоацилга. Бакъда долчча бесса аьлча цу тайпара хIама тIехьарча хана вайна гуш дац. Хеталу ВIашагIкхийттача Штаташкарча цхьабараша соглашени яра вай кийчча хилар США-н цхьан оагIорахьара совленаш яха торо хилар санна йоашхаш мо. Духхьал иштта мара кхетаде йиш яц хIанз а переговорашка долаш дола, масала, ткъамаш долча ракеташта доазув оттадара баьбарт цхьан тайпара лертIарабаккха е, стратегически герзий практически еррига компоненташта модернизаци яран уж хьадаран США-на мукъа а бенна, советски ракеташта кIал кIийле йоаца доазув оттаде гIертар.

Вай цIенхаштта юхатетт соглашене тIаэца йиш йоаца условеш вайна качйохка гIертилга. Вай яха а яьхад яха а ях — Советски Союз ма-хулла сихагIа барт бара тIехьа я, цхьабакъда из тIехьа яц нийсхони цхьатарра кхерамзле хиларан принципа цIенхаштта нийсса йолча, из керттера принцип бокъонца шийна чулоацаш болча барта мара. Вай хьадехац соглашени вайна кхыча оагIон чотах цхьа совленаш луш хилар, цхьабакъда кхыйола оагIув а хила еза иштта. Из кхыча тайпара къоастаде йиш яц.

ГIулакх дIахо а тIехьадахарон переговорашта гонахьа тайп-тайпара маневраш ярон соглашени яра йола торо карара ялийтаргеи, хIаьта долче, тIехьагIа стратегически герзашта доазув оттадара кхы а гаьнагIа долхача гIулакхашка валара торо а карара ялийтаргеи мара кхоачавергвац. Вай кIоаргта темаш да цу тайпарча перспективана цхьаккха а раьза хила йиш йоацилга.

Цудухьа дог даха безам ба Вашингтоне йоаггIаш йола выводаш ергхиларахи эггара тIехьа переговораш беркате чакхъяхара никъ хьаллоацаргхиларахи.

Долаш да хIанз переговораш чакхйоахаши къоастаде ха хьалхха а деиз хьатIаэттаи дола герзаш дIадахара кхыдола дукхха дейшаш. Цу хьакъехьа йола вай конструктивни предложенеш дика йовзаш я. Иштта йовзаш я Европе тIема кхохкам лаьгIбара хьакъехьа вай мехко оттадаьча хоадам боллаш долча гIулакхий шерра комплекс. Уж дерриге гIулакхаш чакхдоахилга тIатеIIа вIаштIехьдаккха лаьрхIа да вай.

ТIехьарча хана Малхбузене, белггала аьлча, США кIезига дац герзаш дIадоахилга хьаллоацаш дола къамаьлаш. Цхьабакъда халкъаша дешай а цаь деш гIулакхий ду маIан. Цу хьакъехьа белгала да нейтронни герза дош. Из дуккха нах боабеча герза керда тайпа да. Из «оборонительни» хьисапе да яхаш деш дола къамаьлаш бакъдац. Из ядерни наступательни, цу тIа дукхагIча даькъе нах боабара тIадерзадаь герз да. Цу герзо лакхбу ядерни тIом хьара бола кхерам.

Из герз хьадарeи Европе дIанийсдарeи планашта дукха нах духьала хилар шоашта хьалхашка эттаьдаь, США-и НАТО кхыдола мехкаш, цу дешах лаьца СССР-ца переговораш е шоаш раьза хилара кел а увттаеш, халкъаш Iехаде гIерт, хIаьта долча бесса аьлча цунах дохкеи-эцеи йиш йола хIама де а гIерташ, цар из герз цунца гIулакх ца доагIача дешаццa дувз. Цу дерригена тIехьашка латтар цаI мара дац — шаккхе а дае нейтронни герза хьадара планаш йиттара хьакъехьа СССР-о еначa хьаддаи корта болаши йолча плана юстара бовла гIертар мара. Цу тайпара голаш еттаро, ховш ма-хиллара, цхьаккха тайпара тешал дац герзаш дIадахара цIенхаштта уйла хилара. Цо гIо дац цу лерхIачунга кхачара.

Малхбузенера цхьаболча кулгалхой шоай халкъашта хьалхашкарча, дерригача халкъашта хьалхашкарча машара кхелех болча бехктокхама цIенхаштта уйла е, герзаш хьаделга сихдар дехкара пайдане хIамаш де шоаш кийчча хилар гIулакхаца гучадаккха деза хахьатIаэттаи.

Шиий оагIорахьара Советски Союз дIахо а къахьегаш хургья тIема кхохкам лаьгIбара наькъа тIа лорзагIа ца довлаш дIахьалхашкаахара, боккъонца герзаш дIадахарга довлара. Иштта я вай хьадда политика, из лорзагIа ца довлаш вахаре чакх а йоахаргья вай.

Новкъостий!

Вай цхьаккхаенa кхерам тIатуэсац. «Советски кхерамах» яхаш дола уж къамаьлаш — из кхы дукхагIа а доацаш дунеи халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара духьала барий ше ма-барра бола оап ба. Вай воай оборона дегIакхувл духхьал цхьа уйла йолаш: Сийлахь-боккхача Октябра карагIдаьннараш тешшаме лорадар, советски наьха, вай доттагIийи союзникийи маьрша къахьегам чIоагIIа лорабар. Цу эздийча уйла гIулакх деш ба Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи бIухой.

Йовргйолаш яц советски морякий сийле. ТIаьхха дIахо а цуна тешаме хила! Лакхъе шоай бIухой говзал, тIема кийчо, дегIакхувла политически кийчо, сийленца лелае Советски Герзашцарча Низий байракх!

Мукъаба сона, новкъостий, шоана а Владивостока — приморций йоккхагIолча ноахалий революционни, тIемеи къахьегамеи традицеш чIоагIIа лоархIаш йолча гороле бахача наха а доккхий толамаш дахар ловш ловца баккха.

Даькъала хийла вай Даьхен сийлахьа доазонаш тешшаме лорадеш йола Советски ТIема-Форда Флот!

* * *

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага чIоагIIа теркам тIабахийта ла а дийгIар дIаьхдаь тIоараш деттарца юкъагI а даьхар.

(ТАСС).

22 апреле — коммунистически СУББОТНИК

ЦаI мо массава а

Боккъонца дола къахьегама цIей хинна дIаоттаргда «цIе шоаттди» Шалински районерча XX партсъезда цIерагIча колхозе.

— Тха колхозе массаза дика чакхдувл коммунистически субботникаш, — йоах Султана. — ХIаьта укх шерара, В. И. Ленин ваь 108 шу дизара хетадаь дола субботник политически хьинар айденна долаш а къахьегама толамаш доккхагIа долаш а чакхдаккха лерхI оаха.

Цу дийнахьа де деза балхаш дукха а бехктокхаме а да. 150 саг хургва цу субботнике дакъа лоацаш. Кхаш леладераш, механизатораш, шофераш, мехмастерской болхлой, хьайбаш леладераш шо-шоай балха моттиге хургба.

Цу дийнахьа даьккха 400 сомал дукхагIа хургдола ахча пятилетка фонде дохийтаргда.

ХIаьта кагирхой шоай юрт, Майртуп, цIеньяш, гаьнаш дIайогIаш, кхыдола тайп-тайпара балхаш деш хургба. Майртупарча шийна а школа цешархоша дIеювргья эзар совгIа, га, кIотарг, цIендергда школа ков, оазкарда гаьнашта гонахьара лаьтта.

Е. КИЗЕРОВА, фармацевт.

ИПАТОВЦИЙ МЕТОДАГIА ДЕРГДА БАЛХАШ

Мехка юрта боахаме массанахьа а шерра яьржай кхашкара балхаш комплексагIа деш йола хьалхалатта Ставропольерча Ипатовски района механизаторий метод. Фу даьд из метод балха юкъейоалаяра пятилетка кхоалагIча шера районе? — из хаттар дир аз Назрановски района юрта боахама управлене керттерча агрономага Албогачиев МурцIалий Хаматханага.

— Ховш долча тайпара, парте Централни Комитетои Советски правительстваси къоабал а яь, лаьттанцарча балхий массе а аргIанна могаяьй ипатовций метод, — аьлар цо. — Укх шера кхашкара балхаш кхоачашдара района боахамашка вIашагIъеллай ворхI комплекс: шишша «Назрановский», «40 лет Октября», цхьацца — «Экажевский», «Маяк» яхача совхозашкеи цаI совхоз-техникумеи. Районе кхоачашбе безача балха лоархIам кIезига бац: 13660 гектар. Цунах механизированни комплексаша кхоачашбергбола болх — 12 эзар гектар совгIа.

Дерраса балхаш кхоачашдара эша комплексаш вIашагIйохка кховчам ба районе, лоадама хIама ца эшаш. Арахьара хьатIаязаш яр коартол дIаюв ши агрегати свеклаш дIаюв ши сеялкеи. Цу деша йоакхо хьогтехьа яьй.

ЛоархIам болаш да комплексаш кхашкарча балхий массе а аргIагIа хургхилар: ялаташ дIадергара даьнна, чуйца даллаца. Балха хIара аргIагIа ши-шиий хургья комплекс а. Масала, бIаьсти ялаташ дIадувча комплексашца (хIаранеца) хургья 9 сеялка, 16 гусеничнии 40 чархаш тIареи трактор, 1 заправка еш йола машина (цхьа шофер а волаш), технически гIулакх ду машина (3 болхло а волаш), сеялкашка ялатий фу чудехкаш, молхаш етташ йола звенош, къахьегамхошта бытовой гIулакхаш ду звено. Цхьадолча боахамашка из техника кIезигагIа хила а тарлу.

Доакъар кийчдеча хана, балха лостамга хьежжа, дукхагIа хургья цу гIулакха эша техника: косилкаш, транспортни средстваш, кхыяраш. ХIаьта ялат чуэцача хана цу балха эша чуэцара техника дукхагIа хургья. Кхыйола культураш чуэцача а, — иштта.

Кхашкарча балхий массе а аргIагIа цу комплексай юкъара йолаш, хувца ца луш юсаргья техникана гIулакх деши болх беча наха бытовой гIулакхаш деши йола звенош.

Комплексий болх дикагIа вIаштIехьбаккхара хIара балха аргIанна лаьрхIа хаьна йола партийни группаш хургья. Цар декхар да наха юкъера кхетама болх дIахьолга, социалистически яхь цIерагIа йоаржаелга, моральни материальни стимулех дикагIа пайда эцилга Iалашдар, цу тайпара кхыдараш а.

Комплексий керттера декхар да шоашкарча техника низах дикагIа пайда эцар, хIара дийнахьа, хIара сахьата, минута цунга биззача михьаца болх байтар, хаоттам дика нийсбенна цхьаккха сахьат зехьа ца дойтар.

Боккха бехктокхам тIабож комплексий балхаца инженерни службана. Цу служба болх лоша ди а бийса а ца къоасаш къахьега дезаргда юрта боахама техника дикагIа лелийтара.

Комплексаш вIашагIйохкар а цар болх лаьрххIача бехктокхамца вIаштIехьбаккхар а мел эшаши лоархIамеи гIулакх да ховргда районерча совхозий балха боарамашка хьежача.

Д. ХАКИМОВ.

ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Селхан г. Грозне эпсарий ЦIагIа военни комиссариатий 60 шу дизара хетаяь торжественни собрани хилар.

КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова республика военни комиссариатий болхлошка парте обкомо, республика Лакхехьарча Советои Министрий Советои дайта моаршал Iодийшар.

Военни управлене моттигерча органий 60 шу дизарах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР военни комиссара А. С. Шевченкос.

Комиссариатий болхлошка моаршал хоатташ къамаьлаш дир ВЛКСМ обкома, Грозненски гарнизона, ДОСААФ, города къахьегама коллективий, тIема ветераний Грозненски совета викалаша.

КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова военкоматий цхьаболча болхлошта Советски Союза орденаши, медалаши, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума сийлен грамоташи дIаелар, хIаьта КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова парте горкомеи горисполкомеи сийлен грамоташ.

ТIема-патриотически кхетам луча толамаш дахарах Заводской райвоенкомата КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома, карара кара тела ЦIе байракх елар.

Новкъост Л. И. Брежнев Владивостоке кхачар

6 апреле Владивостоке кхаьчав КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев.

Л. И. Брежневца цхьана баьхкаб КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Д. Ф. Устинов, КПСС ЦК отдела заведующи Л. М. Замятин.

Новкъосташта Л. И. Брежневцеи Д. Ф. Устиновцеи вокзале накъабаьхкар КПСС Приморски обкома хьалхара секретарь В. П. Ломакин, СССР ТIема-Форда Флота керттера командующи Советски Союза флота адмирал С. Г. Горшков, парте Приморски крайкома бюро членаш.

(ТАСС).

ДАЛЬНИ ВОСТОКЕРЧА КПСС КРАЙКОМИЙИ ОБКОМИЙИ ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРИЙ СОВЕЩАНИ

6 апреле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Владивостоке совещани йир Дальни Востокерча КПСС крайкомийи обкомийи хьалхарча секретараштцеи парте Приморски крайкома бюро членашцеи.

Совещане дакъа лоацаш бар КПСС ЦК Политбюро член Д. Ф. Устинов, КПСС ЦК отдела заведующи Л. М. Замятин, КПСС Приморски крайкома хьалхара секретарь В. П. Ломакин, КПСС Хабаровски крайкома хьалхара секретарь А. К. Черный, КПСС Амурски обкома хьалхара секретарь С. С. Авраменко, КПСС Камчатски обкома хьалхара секретарь Д. И. Качин, КПСС Магадански обкома хьалхара секретарь С. А. Шайдуров, КПСС Сахалински обкома хьалхара секретарь П. А. Леонов.

Шоай къамаьлашка хьалхарча секретараша белгалдоахар КПСС Централни Комитетои новкъоста Л. И. Брежнева шеи Дальни Восток экономически а социально а дегIайоалаяран къахьегамхой вахара хьал тоадараи чакхдоаха гIулакхаш боккха лоархIам болаш хилар. Цар белгалдоахар дерригача доакъоша лакхеи тешамеи темп лаьца хилар. КПСС XXV съездо беннача Дальни Востокера краяши областаши комплексно дегIайоалаяра хьакъехьарча лостамо торо хулийт къахьегама овсарле совъяккха, еррига общественни производство дикка лакхъе. ХIанз укх сахьате халкъа боахам дегIаахара темпашта яьча анализо йизза бокъо лу пятилетка задацеш толамца кхоачашъергхиларах тийша хила.

Къамаьлаш даьча новкъосташа белгалдоахар пятилетка шин шера задани краяшеи областашеи керттерча хьоккхамашка дийлача кхоачашъяьхилар. Социалистически яхьо дика влияни ю продукце дикалаи къахьегама эффективностаи. Еррига союзни социалистически яхье котбийннараштa байракхаш теларах шоай Iалаьмате чIоагIа сий дар лерхI къахьегамхоша.

Краяши областийи кулгалхоша шоаш къамаьлаш деш дукха критически замечанеш йир. Корта болаш аьлча, белгалдоахар машинаькъа транспорта болх эсала лелаш хилар, хIаьта из вочча тайпара Iаткъ предприятеша смежникашта хьалхашкара шоай декхараш кхоачашдара, балха ритмичность телхаю, станцешка Iов халкъа боахама эшаш йола материалаш.

Критика йир дуккхача отраслевой министерствай балха цар бехка Дальни Востокерча краяшеи областашеи хьалъеш латта планови объекташ яьйоахилга тIехьадоахаш хиларах.

Боккха теркам тIабахийтар къамаьлаш даьраша бIаьсти юв культураш дIае кийчо яраи уж дIаераи. Из болх дика вIаштIехьбаьккха беш ба, КПСС ЦК тIайийцача цу дешах болча сопамга хьежжа.

Совещане къамаьл дир новкъоста Л. И. Брежнева.

Вай совещане, аьлар цо, тахан къамаьлаш хилар парте XXV съездо а КПСС ЦК декабрьски Пленумо а оттадаь хинача Малхбоален Сибаре-гIеи Дальни Востоки комплексно экономически дегIайоалаяра дешаех. Уж дешаш хьелора Дальни Востоке хьавоагIаш новкъа сох беттабеннача краяши областийи кулгалхоща къамаьлаш деш а.

Нагахьа санна лоаша аьлча, пятилетка кхоалагIча шера чудениал вай парте шиий активаa тIа дахьа мегаргдолча зIамига доацача толамашца.

(Йистедоалар 3-ча оагIо тIа).

ЮВЦАШ Я РСФСР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ

ВАЙ ВАХАРА ЛАРД

Советски Іаьдал эттачул тІехьагІа тІаийдаьча Конституцеша наха кортмукъа баха, сапаргІата къахьега, безам бола дешар деша, балха говзал Іомае шерра наькъаш хьадийлар. Цох хьахинна беркат да вай таханарча вахара гІозне.

ЧІоагІа дегаш айденна а болаш тІаийцар тха Нохч-ГІалгІай юртбоахама опытни станце къахьегамхоша соахка вай вахара закон а хинна дІаэтта СССР керда Конституци а хІаьта хІанз ювцаш йола РСФСР Конституце проект а.

Цу боккха политически лоархІам болча документий чулоацама уйла еш дагаух вай мехко 60 совгІа шера баь никъ, кхы а чІоагІагІа доккхаеч дайт наьха тахянарча сийрдача вахара. Цу даькъе йоккхий эргалонаш хиннай сол дукха ЗІамагІа йолча тха Гикало поселке а. ЗІамигача города тара да вІоштІардаьча цІенойх латта нуи сибат. Поселка хьатІаоттача хоза парк хьахиннай. Укх тІеххьарча цхьаи-шин шера дукха культурно-бытовой объекташ хьаяьй. Бахархой наказаш кхоачаш а деш, керда хьахинай укхаза парикмахерски, ательє, шушаш дІанйю пункт. Наха чІоагІа хоатташ дола товараш тха тикашка тІа-тІа дукхагІа хул.

Укх гаргарча хана лаьрхІад деррнгача цІеношка хий, газ чуйилла яккха, асфальт билла. Дукха де лерхІ поселок социально дегІайоалаяра даькъе дІахо йодача хана я.

РСФСР Конституце проект тхоай юкъарча собране йийцачул тІехьагІа гражданий сходе а цу хьакъехьа шерра къамаьл деш хилар тхо. Цига вІашегІкхийтта массава цхьан лаьрра вар — РСФСР Конституце проект дег тІара къоабалйо цар.

Сходе къамаьлаш даьчар цу документа лоархІам хьабовзийта ца Іеш. Конституце проект шерра ювцара болх деххарашца бувзар, хІаьта цхьачар цун статьяшта керда тІатохамаш а дир. Иштта опытни станце лаьтта леладара отдела заведующе І. Цурова дІадийхар № 12 йола статья укх тайпарча дешашца шеръе: «Колхозаши шоай доалахьа лаьттан участкаш йола кхыбараши декхарийла ба цох рационально пайда ийбе цу тІара боаккха кхувкъам лакха хулга Іалашде».

Болаш ба вайна юкъе общественно-пайданеча къахьегама юстара а буалаш, алхха лаьттан тІара чуэдача беркатах бахаш бараш. Цар шоай доалахьа лелаю парникаш, теплицаш, кхьдараш. ХІаьта иштта наьслуш ба шоашкарча лаьттан вІалла Іунал деш боаларш а. Цунна дийза № 13 йолча статьяна ІотІатоха безам бар са ер дешаш: «Гражданаш декхарийла ба шоашта денна лаьтта кхомбеш а лертІача санитарно-гигиенически хьале а леладе, хІаьта цох гІаьхий хилара пайда эца гІертилга дехка доагІа».

М. ДЗАУРОВ,
юртбоахама опытни станце боккхагІвола Іилман болхло, комсомола комитета секретерь.

КЪОАВАЛ А Ю ХЬАЛ А ЛОАЦ

Боккха политически лоархІам болаш документ да дукха ха йоацаш араяьккІа РСФСР кердача Конституце проект. Советски наьха вахара хьал тоадара, вай Даьхе низ болашагІа хилийтара, социалистически демократи дІахо дегІайоалаяра парте цахаддаш йоакхо ярах дола къаьгга тешал да из.

РИТС-2 коллективо теркам тІабахийта Іомайир Конституце проекта хІара статья, хІаьта из документ чІоагІа къоабал а ду, хьал а лоац. Болхлой собранешка геттара раьза хинна тІаийцар «Общественни рузкъа алсамдоаккха, халкъа а хІара советски сага а хьалторо лакхъю хьаст ба эксплуатацех мукъабола советски наьха къахьегам...» аьнна 14-гІа статья. Кхетам балара даькъера къахьегама лоархІам кхы а чІоагІагІа белгалбаккхар дукхьа тха дикагІволча мехкдаьтга доаккхача оператора Х. Х. Наваевна бакъахьа хет лакхехьа вай йоалаяьча статьяна укх тайпара дешаш тІатехача: **«Къахьегамах советски наьха вахаре хиланза даргдоацар дара паччахьалкхено гІо ду».**

Шоай балхага диллача промысловикаш Іаламца айхха бувзам болаш ба. Іалама мах баь варгвоаца ганз — мехкдаьтта кхомбеш леладе деза. Цхьаккха дича а Іоухийташ доаде йиш яц из. ХІана аьлча, цу гІулакхо дукхьача наха хала даькха алхха мехкдаьтта доадаь ца Іеш, Іалама а лаьтта а доккха зе ду. Цудухьа Конституце проекта 65-гІа статья тІа дувцар къоабал а деш, цунна ер дешаш тІатехача нийсагІа хургдар..: **лаьттан ченашкара хьа мел даьккхар кхомбеши лорадеши леладе доагІа».**

Вай халкъа боахаме къахьегаш Іалаьмате дукха кхалнах ба. Болх барал совгІа кхалнаха тІалатт бераштa кхетам балар, цІеи че лелаяр. Партев правительствай дукха хІама ду кхалнаьха вахар аттача даккхара. Масала, укх тІеххьарча шерашка бераш долча кхалнаха дукха льготаш еннай. Дешала бюджете болх беча кхалсаго доаккха алапи мел эшаш да хов вайна, хІаьта йІаьххача хана алапи а ца доагІаш из отпуске хилар чІоагІа Іатк. Цудухьа йоккхагІа йолча инженера - технолога В. И. Галаевас предложени елар кхоь е **дукхагІа бераш долча болх беча кхалсага шера луш йола отпуск цхьадолча даькъе алапи а телаш хилча шийна нийсагІа хетар, аьнна.**

Я. БЕЛХАРОЕВ,
«Малгобекнефта» НГДУ РИТС-2 начальник.

Керда буровой

Пятилетка кхоалагІча шера тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяй Малгобекски бурув тохара балхий управленерча бурувдеттача бригадаша. Цу яхье хьалхалаттачарех цаІ я мастера И. И. Шаяхова кулгалду бурувдетта бригада. Цо ханал 12 ди хьалха хьалъяьиккхар № 170 йола буровой, карабулак-Ачалуки яхача моттиге мехкдаьтта доаллий хьажара йола скважина. Из кхоачашдергхиларах дог тийша я бригада. ДаьттагІера газ эггара хьалха гучаяьккхар а из бригада я.

Дукха ха йоацаш № 170 йола буровой болх бе йолаялийтара йола конференци хилар. Бурув а тохаш яккха дІайолаьй скважина. ПроектагІа тоха лаьрхІа бурув ший ханнахьа теха даьккха дош деннад бригадас. Укхаза 6500 метр бурув а тохаш юрски тІоанашкара мехкдаьтта гучадаккха лаьрхІад бригада лаьттан ченаш техкараша.

РСФСР кердача Конституце проектана жоп а луш кхы а чІоагІагІа къахьега дош деннад бригада членаша. Низи хан кхо ца еш къахьега дош деннад цар ший ханнахьа буровой йистеяккхара. Скважинера йоккха мехкдаьтта кІеж тохаргхиларах дог тейша ба бурувдеттараш.

М. ДАСКИЕВ.

Нохч - ГІалгІай химически завода болхлоша чІоагІа лоархІаши сий деши я Рахимова Тамарас кулгалдеча фасовщиккий бригада. Юкъера лаьрхІача хІара сменагІа нормаш 140—150 процент кхоачашъю цун болхлоша.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир Т. Рахимова фасовка мишта е еза дІахьокхаш я фасовщицашка Банашева Зинайгей, Абудаева Зурайгей.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЗАКОН КХОАЧАШДЕШ ХИЛА ВЕЗА

Іалаьмате чІоагІа дего къоабалъеш тІаэц аз РСФСР Конституце керда проект, хІана аьлча хІара къахьегаш волча сага сий, вахар лорадеш цун хІара статья йоландаь, цІаккха цхьан паччахьалкхено ца тийина бокъонаш из сага луш йоландаь.

Советски паччахьалкхено эггара бехктокхаме долча гІулакхех цаІ лоархІ дешара гІулакх, хІана аьлча коммунизм хьалъеш доалла халкъ дийша хила деза. Цудухьа Конституце проекта тІа аьннад: «Берригa кагирхой юкъера образовани йолаш хулга декхар даь тІа а дужадаь», чакхдоакхаш хиларца Іалашъю РСФСР гражданий дешарах йола бокъо, аьнна.

Вахаре нийслу из декхар тесса леладеш бола нах, шоай берашка ца дешийташ бола дай-ноаной. Цар дикка новкъарле ю деррига бераш юкъерча дешара юкъеозара закон кхоачашдара. Цхьаболча даьшка, ноаношка аларах, дувцарах пайда а хилац. Цудухьа сона Іалаьмате нийса хетар халкъа депутатий Советий балха системеи принципаши ювцача 10-ча керта тІарча 88 статья тІарча «Халкъа тІахьожама органаша тІахьожам лоаттабу...» яхача дешашца дІайолалуча шоллагІча абзаца ер дешаш тІатехача: **«цар бокъо я берригa кагирхой юкъера образовани йолаш хулга декхар даь тІадужадаьча гІулакха духьйле еш бола нах бехктокхаме оза».**

Ю. МАЛЬСАГОВ,
г. Назранерча № 1 йолча юкъерча школа директор.

ДЕКХАР ЦАІ ДА, УЙЛАШ ЦХЬАТТАРА Я

Дог раьза хинна тІаийцар Малгобекски бурув тохара балхий управлене № 168 буровой бригада къахьегамхоша РСФСР Конституце проект. Из шерра ювцаш къамаьлаш хилар тха хІара смене, бригада юкъарча собране.

ХІанз оаха бурув детт подсолеви юрага кхачар духьа. Цу юрага гІолла тхо тІаккхача лерхІа мехкдаьтта — из МагІалбика кхоане я. Из дика кхеталеш бола бригада къахьегамхой шоай низ хьинари кходелц бац пятилетка кхоалагІча шера шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара. Хьалхарча кхаь бетта план 9 март хьатІаотташ кхоачашъяьй оаха. ХІанз планал совгІа коллективо теха бурув 170 метрга дІаккхоачаш да.

ТІехдика къахьегаш хьайоагІа Я. Ф. Заруднева, С. Ш. Алероева, И. Я. Заругаева, А. П. Андриенко сменаш. Цар шоай бетта заданеш даим ханал хьалха кхоачашъю.

Шийй йоккха балха опыт скважинаш ханал хьалха хьалъяь яхара гІулакхa камаьрша дІалуш ва МагІалбикера воккхагІа волча мастерах цаІ Хантемиров Галицдзян Шакирович. Хьинаре дакъа лоац цо къахьегамхошта коммунистически кхетам балара беча балха юкъе а.

Тха коллектива бокъоца интернациональни я ала мегаргйолаш я. Наьха дукхилга диллача кз-йоккха еце а цуи юкъе ба эрсий, гІалгІай, нохчий, гІумкий, украинцаш, татараш.

Уж вІаши кхотабеннаб юкъара декхар кхоачашдара, хІаьта барт-цхьоагІо йоаца гІулакх аьттув болаш ца лелилга хоаш ма-дий. ТІаккха бурувдеттараш шоай балхах дика кайоалаш болга ховрга царна КПСС горкома сийлен диплом, «Грознефть» объединене бурувдеттача бригадашта юкъе лоаттаеча социалистически яхье котъяьнначоа луш йола карара кара тела вымпел тха коллективага йолаш хилар белгалдаьккхача.

Дукха ха йоацаш геологически служба, каротажни балхаш а даь, хьагучадаьккхар 4448 метргара денз юрски тІоа болалуш хилар. Тхоашта дагалаьттачунга кхачара гарга хиларо чІоагІа гІадбигар бригада къахьегамхой. Къахьегама котало яккхара дукха ха ца йисаро а хІаьта кепайоазон тІа араьйначa РСФСР Конституце проекто а тха хьинар чІоагІа айдаьд. ЦІена уйлаш йолча хІара къахьегамхочунга ше советски гражданин хиларах доккхал дайташ, дІахо йодача хана къахьегамеи общественни вахарей кхы а тІехдола толамаш дахара из бІубеннагІа хулийташ йола уйлаш дег чу йоссаю цу документо.

Тха буровоя болхлой бакъахьа хеташ ба **аьхки «дІаьха» сом даккха, болх а дезал а бите, гаьнна дІаухаши Іай цІагІа багІаши бараш моллагІча тайпара эза а бехктокхаме озара доагІар кастта тІаэцаргдолча РСФСР Конституце тІа белгалдаьккхача.**

В. БЕКОВ,
Малгобекски бурув тохара балхий управлене мастер, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

ОБЩЕСТВА ГІУЛАКХ — ВАЙ ГІУЛАКХ

Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а баха, доккхий производственни толамаш доах тха объединене дукххача участкай, бригадай коллективаша, къаьст-къаьстача болхлоша. Хьалхалаттарий хьоккхамагІа бетта-бетта кхоачашъю производственни заданеш ерригача объединене коллективо а.

Иштта, Ермоловски филиала строгани шпона цехерча сменни мастера А. Исламовас тІеххьарча хана бархІазза яьккхай совгІат лу моттиг. ДСП цеха сменни мастер Х. Аздамирова ялхазза котъяннай. Цу сменаша шоай шин шера планаш дІадахача шера Октябрь бетта кхоачашйир. № 1 йолча мебельни филиала отделочницай А. И. Ферфиловай Т. В. Жданован, шлифовщицай Ф. К. Ковалеван Л. И. Рогожинай бригадаша ханал хьалха а ювлаш ду балхаш. Иштта дика къахьег шоллагІча филиала, мебельни цеха, фанерно-кийчоеча цеха бригадай коллективаша, кхыбараша.

Объединене коллектив юкъеяхай производства эффективности балха дикали лакхьяра баьржача дерригача халкъа къовсама. Цо шийна хьалхашка оттадаь декхар да ерригa тІаккхеташ йола продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах хилийтар. Тха объединене из гІулакх кхоачашду технически бакъахьа лаьрхІа йола нормаш лакхъяра, къахьегам вІаштІехьбаккхара, бригадни метод юкъейоалаяра, кердача технологех пайда эцара, производствана механизаци яра наькъаца, иштта кхы дІахо а.

Къахьегама овсарле лакхъяра дукххача даькъе гІо ду «ХІара балха денна — дикала знак», «Болх тІехьабусараш боацаш бе» яхараш санна иолча починаша. Цу боламашта юкъеяха къахьегаш я тха 50 бригада. Шекински методах болх беш ба 750 гІонна бола болхлой.

«Терек» яхача объединене коллективо доаха толамаш вай дерригача советски халкъа толамех, Конституце проекта дувцача цунна карагІдьннарех хьакъоастаде йиш йолаш дац. Цудухьа Конституце проект ювцаш чІоагІа теркам тІабахийта беза хьалхашка латта декхараш кхоачашдара коллектив оарцагІьаккхара.

Объединене парткомо хайнахьа оттайир РСФСР Конституце проект ювцара де дезарий план. Ерригача болхлой коллективашка собранеш ю, арадувл пенгазеташ, эргаькхай проект ювцара хетаяь тойтара агитаци. Партийни а советски а дешара системера, экономически всеобуча, дешара кхыча формай пропагандисташ шиниша заняте цхьаьца сахьат хьожаду РСФСР Конституце проект дІайовзийтара. Ерригача участкашка, бригадашка политинформаторашеи агитаторашеи вІаштІехьдаьккхад проект ешилгеи ювцилгеи.

Уж мероприятеш чакхйоахаш цІаькха а хьагойтар объединене къахьегамхоша шоаш производственни хьинари политически сакхетами лакха долаш хилар, шоашта общества гІулакхаш кхоачара хетилга а царех шоай дог лазилга а.

Иштта, мебельни цеха столяра — сборщика Маскалев Николая предложени иоалайир РСФСР Конституце проектана укх тайпара пункт гІатоха аьнна: **цхьан предприяте 10 шера а кхы дукхагІа а болх беш бола нах белгалбоахалба.**

Производства ветеранаш кІезига бац мебельни цехе болх беш. Сборщикии бригадир Владимир Андреевич Чистилий, столяр Евгении Тихонович Заоелин саннарча йоккха опыт а говзал а йолча, шоай низ ца кхобеш дукххача шерашка къахьегарах массане а лоархІаш болча производственникий кІезига дац цехашка балхаш деш болча кагирхошта хьеха.

Н. Маскалева керттерча закона тІатоха яхача хІалах дика стимул хургья ветеранашта шоашта беттел, хІанз болх оа болалуш оараашта а. Цо лаьтІде мегар балхара дІаоувлилгеи юхаувттилгеи.

Москалева Николая ше «Терек» яхача объединене болх бу дукха ха яц, амма шин професи езаяла кхиннад цун. Цудухьа Москверча ерригсоюзан заочни лесотехнически техникуме деша вагІа из.

— ХІанз укх сахьте со моллагІа вола болхло ва, — иоах Николая, — массехк шу даьлча специалист хургва сох. Вай мехка хІара сага деша бокъо енна хилар вай паччахьалкхено шин гражданин чІоагІа иоакхо еш хилар хьахьокхаш дола хІама да. Цудухьа вай декхар да цу иоакхонна дика къахьегарца жоп дала.

«Терек» объединене болх беш оарех 70 процент кхалнах ов. Цудухьа проект ювцача хана кІезига ядар кхалсага — къахьегамхочун, кхалсага — наьна хьаштим хьакъехьара предложенеш а.

Фанеровально-кийчъеча цеха болхлочо Л. Честных предложени йир: **кхалсага — нанна наькхах доаллача, берага хьажара шу лулда алапе цхьадола дакъа а хьожадеш, аьнна.**

Хьачувбалачарча тІахьожама инженеро К. Денискинас, тІахьожамхоша М. Муталиевасеи Н. Потаповасеи укх тайпара предложени йоланир: **производстве болх беча дукха бераш долча а, иштта цхьаьча а ноаношта балха ди лоацдолда.**

Уж мероприятеш чакхъяхаро торо хулийтаргья кхалнаьха берашка дикагІа хьажа, царна кхетам бала, царех дика производственникаш хургбола унахцІена, гІоза бола къона гражданаш хьалкхебе.

РСФСР Конституце проект ювцилга дІахо хьош да «Терек» яхача объединене. Из социалистически демократи цІаькха а къаьгга хьахьокхаши мехка гражданаш паччахьалкхен а общества а гІулакхеш дуацача шерагІа юкъеозарах йола Керттерча Закона тІара положени йизза кхоачашъеши хиларя тошал деш дола хІама да.

О. ЕВДОКИМОВА,
«Деревообработчик» яхача дукха тираж йолча газета редактор.

СОНА БАКЪАХЬА ХЕТ

ХІанз массанахьа шерра ювцаш я Российски Советски Федеративни Социалистически Республика кердача Конституце проект. Цун хІара статья, хІара мугІ советски наьха йоакхо яра, социалистически Даьхен низ кхы я чІоагІбара тІаберзабаь ба.

Са сай къаьстта дог гІоздоаккхаш я 14-гІа статья. Цу тІа аьннад «...Обществана болча пайдана къахьегаро цунах хьахулараши белгалдоах общественра сага гІулакхаш. Паччахьалкхено материальни моральнии стимулаш цхьана тар а еш, новаторство, балхацара творчески гІулакхаш мога а деш, гІо ду хиланза даргдоаца хІама дара».

Уйла йича Іалаьмате кІоарга маІан долаш дешаш да уж. Обществас сийду, лоархІ хьаьнала къахьегар, Даьхен рузкъа дебадара ший низ дІакховчар дерІ! ТІаккха вайх хІаране товду-кх ший вахар, ший хьал.

Миллионаш бола советски нах санна хьаьнала болх беш хьаьвенав со, хьинаре дакъа лаьцад Советий Іаьдал доаккхача, из чІоагІдеча. ХІанз со пенсе ва. Цхьабакъда заводе къахьегаш ва.

Аз чІоагІа тамаш ю дер-дайна лела нах бІаргабайча. Уж кІезига бац тха районе. Царна могача тайпара кхетама болх бу оаха. Цул тІехьагІа цхьабараш балха оатт, хІаьта вожаш дІадувцачунга лерг дуллаш бац. Сона хетаргахьа, царца хоза дувцарах хила хІама дац. Цудухьа 14-ча статьяна ер дешаш тІатехача бакъахьа хетар сона: **«обществана пайданеча балхах къехкараш уголовни бехктокхаме увзалба».**

А. ИМАГОЖЕВ,
ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» завода болхло.
г. Назрань.

Комбинат — шоллагІа цІа

ЛИТОВСКИ ССР. «Вильнюс» яхача мебельни комбинате чІоагІа терко ю болхлой профессиональни говзал лакхъяра, цар къахьегама хьалаш тоадара.

Медикий, социологий, кхыча специалистий рекомендацегІа комбинатера болх беш йола моттигаш эргаьхьа тоаяьй вІашагІъеккай низ бола вентиляционни системаш, сердал дукхагІа хургйолаш вІаштІехьдаьккхад гІулакх. Психологически разгрузка еча кабинете дийнахьа шозза берригача отделочникашта музыкан бесаш довзийтарай сеансаш тел. Дукхача цехашка вІашагІъеккай салаІара уголокаш, сапаргІата кафеш.

ХІара шера бІаьш болча болхлоштa санаторешка, салаІара цІеношка, доазол арахьара туристически никъ бе баха путевкаш тел.

Массехк шу да предприяте къахьегамеи бытеи хьалаш лертгІа дац аьнна, бахьан даькккха балхара саг дІа ца воала.

СУРТАШ ТІА: 1). комбината инженер-социолог А. Бельбяков (аьрдехьара вар) къамаьл деш ва операторца Н. Дубяновца, цунна дагаларахи замечанеши магнитофонана дІа а язъеш.

2). Психологически разгрузка еча цІагІа.

А. ПАЛЕНИСА сурташ.
ТАСС фотохроника.

КПСС ОБКОМ БАЬЧА БАЛХАХ ОТЧЕТ ЛУШ Я

Кулг вахара йхьна тІа лоаттаде, долаш долча хьалий зем баккха, нийсагІа йола решенеш тІаийе вІаштІехьдаргдац партийни комитета информаци дика кийчъячуа тІехьагІа мара. Берригача организаторски политически балха лоархІаме бІарча цхьа дакъа да партийни информаци. «Вай, — аьннад Л. И. Брежнева КПСС XXV съезде, — партена чухьара информаци дІахо а тоае, цун низ чІоагІбе, кулгалдара инструментах, кхетам балареи тІахьожам лоаттабареи средствах санна шерагІа пайда эца беза цунах.»

Информацегара Ленина дІадийхараш довзаш да: нийса, ший ханнахьа, каст-каста, низ болаш хулга. ТІалаттача хьала мах беча хана долаш дар е совнагІа шаьрде а тоаде а, е бІехде а ІотІадетта а дезац. Хьал ше долча тайпара теркалдар, — из да решенеш бакъахьа тІаэцара хиланза даргдоацача гІулакхех цаІ. ТІаккха цо вай декхарийла ду моттигашкара партийни организацешкара йоагІа информаци мамогга дикагІа кийчъе.

Вокх оагІорахьара, кхы кІезигагІа лоархІам болаш бац цхьаькха бувзам а, партийни комитета балха тІара гласность. МоллагІа а, эггара доккхагІеи чоалханегІеи дола декхар толамегІа кхоачашду, нагахьа санна из, практически кхоачашде оттабаьча нахага бокъонца йола информаци йизза дІакхаьча хуле. Цу тайпарча наькъаца гІулакх леладара хьоккхам тел вайна КПСС Централыни Комитето. Цо коммунисташи берригa къахьегамхойи даим духтІабаьха лоаттабу ший массе тайпарча чурчеи арахьарчеи политически гІулакхашта, массаза а информаши тел царна тІаийеча решенейн чаккйоахача мероприятейи хьакъехьа. Дукха лоархІаме документаш халкъага шерра дувцийта арадоах парте, цунна хетачунга бокъонца ладувгІ.

Нахаца лоаттабеча бувзама цу маьхерча опытах пайда эца гІерт вай областной партийни организаци а.

Укх шера 15 январера 15 феврале кхаччалца республика ерригача партийни организацешка лакхача организационни боараме чаккхъяьлар парте обкома VIII-ча пленумо чІоагІъяь, «1976 — 1977 шерашка КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо баьча балха хьакъехьара» информаци ювцаш хинна партийни собранеш. Цига вар 43382 коммунист, вешта аьлча, республикерча берригача коммунистех 95.3 процент. Пренешка къамаьл дир 3782 саго, царех 1548 болхлочои колхозхочои, 721 кхалсаго.

Собранеш толаме чакхъялара гІо даьд цу гІулакха чІоагІа организаторски болх баро. Ерригача районашка оттаяь хаьдда графикаш яр, белгалбаь собранеш кийчъяра хьалхара бехктокхаме нах бар.

Парте обкома отчетах лаьца информаци еш къамаьлаш дир КПСС обкома 138 члено, областной партийни организаце ревкомиссе членаша, царна юкъе — парте областной комитета секретараша, отделий заведующеша, республиканcки организацей кулгалхоша.

Коммунисташа чІоагІа раьза хинна тІаийцар парте обкома отчет. Из шерра ювцарах йоккха стимул хилар коммунисташта юкъе критикеи самокритикеи, принципиальность дегІайоалаяра, тІадиллача гІулакха хьалхара чІоагІа бехктокхам хетаргбола уйла дег чу йоссаяра.

Республика коммунисташа керттерча даькъе къоабалдаь тІаийцар XV-гІа областной партийни конференци хинначул тІехьагІа дІаяхача хана КПСС обкомо чакхдаьха гІулакхаш. Коммунисташа могабир промышленноста, транспорта, торговле, гІишлошъяра предприятеша, колхозашеи совхозашеи планаши социалистически декхараши кхоачашдара хьалхара кулгалхой бехктокхам лакхбара КПСС обкомо баь болх. «Производствеи общественни вахареи хьалхле лелаяра дакъа коммунисташка дукхагІа хилийта яхаш обкомо дІадехар нийса да, — аьлар ше къамаьл деш «Куларинекий» Госрыбхоза болхлочо нов. И. Танпоза. — Коммунистий дисциплина боарама лакхалга хьежжа хургья коллектива берригача члений дисциплина а».

Ше къамаьл деш нов. А. Скибицкаяс — № 15 йолча «Грозненский шурий» совхоза агронома — белгалдаьккхар, обком укх тІеххьарча шерашка юртбоахама производство дегІайоалаяра уйла чІоагІагІа тІаахийта яьина хилар, хІаьта из бахьан долаш тоабеннаб, аьлар цо, боахамашта специализаци яра болх, шерденнад боахамашта юкъера бувзамаш.

Цунца цхьана, карагІдьннарий бе боагІача тайпара мах а беш, собранешка дакъа лаьцараша белгалдаьхар партийни балха тІа хІанз а долаш дола кхоачамбоацараши теркал ца деш дисараши. Коммунисташа хьалхаяьхар партийни комитетий, боахама органий гІулакхаш практически тоадара тІаерзаяь дукха лоархІаме проблемаши положенеши, белгалйир иттлагІча пятилетка заданеш кхоачаши тІехкхоачаши яра, организационно-партийни, идеологически балха, къахьегама коллективашта деча партийни кулгала боарам лакхбара кхы тІа а чакхъяха еза мероприятеш.

Шоаш къамаьлаш деча хана коммунисташа чІоагІа уйла тІаяхийтар боахама гІулакхашта, партийни кулгалдара методаш эргайоахаш тоаяра дешашта, производства экономически эффективность лакхъяра, чурча кхоачамехма-могга дукхагІа пайда эцара, кадрай бехктокхам лакхбара.

Массе оагІорахьара хьахьекхад чурча партийни балха, кадраш хьахаржара, балхаш тІа дІанийсъяра, хьалкхеяра, тІахьожам вІаштІехьбаккхареи тІаийца решенеш мишта кхоачашъю хьажареи, производстве а общественни вахаре а хьалхле коммунисташка хулга Іалашдара дешаш.

Дукхача коммунисташа белгалдаьхад, областной партийни организаце балха тІара кхоачамбоацараши теркал ца деш дисараши республикерча цхьайолча юххьанцарча партийни организацеша организаторски политически болх мела лелабар бахьан долаш нийсденна хилар.

Республика коммунисташа шоай декхар лоархІ партийни организацей хьинар айделга, цар балха тІа бокъонца корта бола никъ чІоагІбелга, боахама проблемаш партийни ІаьдалагІа къестаелга, партеи правительстваи директиваш кхоачашъяра хаддаза тІахьожам лоаттабелга.

Партийна собранешка коммунисташа соцам баьб организационно-партийни балха боарам лакхбе, шоашкара гойтача хьокхамащеи шоай сийдолча гІулакхащеи берригa къахьегамхой иттлагІча пятилетка кхоалагІча шера планаши социалистически декхараши толаме кхоачашдара оарцагІбаха аьнна.

Коммунисташа къамаьлаш деча хана критически замечанеш яьй района партийни боахамеи организацешта а хІаьта иштта республиканcки организацешта а. КПСС обкома оргпартбалха отдело, парте районни комитеташа коммунистий ерригa замечанеши предложенеши теркал а яь, уж чакхъяхара планаш оттаьй.

М. ТУРПУХАНОВ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома сектора заведующи.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета массазарча комиссешка

ПЛАНАН БЮДЖЕТАН — СОВЕТИЙ ТЕРКАМ

Шиъ аргIанарча заседане Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета планово-бюджетни комисси хьежар район экономически социальни дегIаахара планаш а бюджет а кхоачашъяра Урус-Мартановски района халкъа депутатий Советашна тIахьожам лоаттабара дешага.

Доклад яьча райисполкома председатела Л. Т. Миназови а къамаьлаш даьча комиссе членаша а белгалдаьккхар халкъа депутатий районни а юрташкарча а Советаша чакх мел боккха организационно-массови болх района экономика айяра тIаберзабе, гIертилга. Советий сессешка, массазарча комиссей заседанешка дувц боахамен социально-культурнии гIирсаш дара, производства эффективность лакхъяра, бюджет кхоачашъяра, социалистически декхарех лоархIадалара дешаш. ДIадахача шера цу тайпара 200 совгIа дош дийцад. Цу гIулакхах дикка беркат даьлар. БIарчча район кьанйщача паччахьалкхенга ялат, сом, дулх доккара пятилетка шин шера кхоачашъяьй. Доходашка а расходашка а хьежача района бюджет кхоачашъяьй.

КарагIдаьннар белгал а даь, массазарча комиссе керттера теркам тIабахийтар планаши декхараши кхоачашделга вIаштIехьдоаккхача Советашен цар исполкомашен дувлийта кхоачамбоацараш хьагучадахара.

Урус-Мартановски район — юртбоахама продукци эггара дукхагIа йоаккхачарех я. Цхьабакъда, совхозашка лаьттанн хьайбайн продукташ йоахилга я паччахьалкхенга йоххилга а алсамдаккхара, царга дIадодар кIезигдара, къахьегама овсарле лакхъяра шоай берригa болх тIаберзабац Советаша. Из бахьане паччахьалкхенга шекара свеклаш, баьцадаараш, генараш доккара план кхоачашъяйзар районо.

1977 шу дуккагIа йолча совхозаша зе деш чакхдаьккхар. Районнии дукккача юрташкарчей Советий исполкомаша хий дехкача лаьттах, юртбоахIма техниках дикагIча тайпара пайда эцара, хьалхалатта опыт шерра йоаржаяра, наьха къахьегам вIаштIехьбаккхара, бюджет кхоачашъяра хьакъехьа доагIар хьадехац совхозий, районни юртбоахама управлене кулгалхошкарен специалисташкарен.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да района бюджет кхоачашъяра даькъе. Масала, нагахьа санна 1977 шера бIарчча кьанйщача доход яра план тIехкхоачашъяьяле а ворхI тайпах бюджете хьа ца кхоачаш дисад 47 эзар сом.

Района доалахьа йолча предприятейи организацейи (райбыткомбинат, коммунальни боахама отдел, райпо) финансово-боахама гIулакхашта боагIача бесса тIахьожам лоаттабац, цудухьа цар болх ледара лел.

Цхьадолча боахамашка бухгалтерски учет кегаенна я, финансовии штатнии дисциплина телхаю (Мичурина цIерагIйола совхоз, райбольница, цхьайола школаш).

Дуккхача предприятешкен совхозашкен тIагIертта къовсам лоаттабац продукци дикагIа хилийтара, хIаман кхомбара тIехьа. Советий исполкомаша тесса дитад капитальни гIишлошъелга. 1977 шера нах чубаха цIенош, школаш, медицински учреждениш, коммунальни объекташ хьалъяра хьахийца хиннача 870 эзар сомах пайда ийцар 539 эзар сом мара дац.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета массазарча планово-бюджетни комиссе тIаийцача соцам тIа белгалдоаккх СССР Конституцеи районнии Советах долча Законои дIадеххача тайпара района территоре тIарча боахамеи социально-культурнии гIишлош яра кулгалде еннача бокъонех Урус-Мартановски райисполкомо бизза пайда эца безилга, промышленни а юртбоахама а производствашa планаши социалистически декхараши кхоачашдара тIехьа тIахьожам лоаттабе-безилга. Райисполкома могадаьл уж дешаш ханханнахьа Советий сессешка, исполкомий заседанешка дувцилга, района экономика дегIаяра керттерча дешашта даим тIахьожам лоаттабелга, тIаийю решенеш кхоачашъяр Iалащделга, отраслевой массазарча комиссей, депутатски группайн постийн болх тоабелга, тIадилачa гIулакха хьалхара предприятей, организацей, совхозий кулгалхой бехктокхам лакхбелга, гучадаьха кхоачамбоацараш дIадахара де мел дезар делга.

ДАЛЬНИ ВОСТОКЕРЧА КПСС КРАЙКОМИЙИ ОБКОМИЙИ ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРИЙ СОВЕЩАНИ

(Йистедоалар. Доладур 1-гIа оагIо тIа).

Пятилетка шин шера хоалуш дегIаенай хIара республика, область, берригача вай мехка экономически потенциал. ХIаьта оаш а, новкъостий, дийцар шоай краяши областаши дегIаухача даьхача толамех, нийса замечанеш яь ялe а.

Цу шерашка лаккхьенай халкъа боахама керттера производствени фондаш. Масала, аргла аз: царна тIаккхийттар да 50-гIа шераш юкъе кхаьчача хана вай мехка доалахьа хиннача ерригача производствени фондай объема лоархIам болаш. Во делац Iилма-технически революцена карагIдаьннарий ларда тIа производство Iалашъяра гIулакх а.

Беркат дуьл тIагIертта чакхйоахача де лерхIар кхоачашдара тIаерзаьча парте аграрни политиках. ТIехьарча кхаь шера дуккхача районашка йоккъал оттар а кхидола чоалхане хьалаш нийсдалар а бахьан долаш вай халонаш лайнаяле а, берригa юрта боахам, июньски (1970 ш.) Пленуме вай оттадьча тайпара, лакхбаларо дикача оагIорахьа воздействи яьй юрта боахам дегIаахара.

Шин шера дикка балхаш даьд капитальни гIишлош хьалъеча. Цу шерашка халкъа боахам дегIабоалабарга дIадахийтад 240 миллиард сом.

Вай боахама толамех латт халкъа вахара хьал хадданза тсадара лард. Шин шера кхоачашъяьй вай пятилетка заданеша оттадаь болхлойн гIулакхерча наьхен дукккача категорей юкъера алапеш лакхдара декхар, шеръяьй потребление общественни фондаш. Дикка совдаьккхад наха чубаха цIенош хьалделга. Оаш ях наха чубаха цIенош хIанз а тоъал хьалдаьлац. Цхьабакъда духхьал укх шин шера 22 миллион болча советски наьха чубахача цIеной хьалаш тоадаьл.

Лоацца аьлча, иштта я КПСС XXV съезда а ЦК Пленумий а решенеш кхоачашъяра вай парте баь болх хьахьокхаш йола экономически социальнии даькъера итоаш.

Цхьабакъда оаш, новкъостий, дийцар тахан вай толамех а кхоачамбоацарех а. Аз кхетаду из эггара хьалха кхоачамбоацараш дIадахара деш хилар.

Шун докладашка ладувгIаш аз эггара хьалха теркалдора шун областашкен краяшкен, декабрьски Пленуме вай ийца, оалаш ма-хиллар, «готта» моттигаш а халонаш а дIайоахаш хилар.

Хьалхарча плане латтар, дIахо дувц Л. И. Брежнева, из, хоаш долча тайпара, вай доалахьа мел долча хIамах кхетамца, кхом беш пайда эцар да. Из я бедал а, материалаш а, юрта боахама продукци а. Геттара кIезигде деза халкъа боахаме доалеш дола хIамаш.

Оаш массане е а йоагIаш претензеш ю машиннаькъа транспорта: мухьаш дIаккхахьа тоъаш яц яьсса вагонаш, вагонаш боаррамагIа хьателац, иш. дI. Из бахьан долаш станцей вIаштIехьдалац промышленностаи юрта боахаман эца мухьаш ханнахьа Iодоассаден тIадоттеи.

1978 шера машиннаькъашта реконструкци яра, керда дараш дара, мухьаш дIа-юха кхухьача автомашинай парк дегIайоалаяра пхе шера планагIа лийрхIачул а дукхагIа капиталовложенеш хьожаьй вай. Транспортацара халонаш — Цхьабакъда, вла безам ба уж алхха транспортни средстваш ца тоъарах нийсъенна ца Iелга. Транспорта планировани елга тоаде деза, яьсса вагонаш дIа-юха ухийталга кIезигдарга, мухьаш дIаккхахьара эшача вагонаш ханнахьа дIателарга, мухь тIаботтачи тIера юбоаккхачен дIайохийта ха кIезигьярга хьежа деза, складской помещенеш лерттIа вIаштIехьъяха еза.

Оаш тахан сона дийцар, дIахо йоахар Л. И. Брежнева, шун областашка хьу дIаоэилга низкъала латта яхаш. Белгала аьлча, Иркутски областе а цох дийцар сона. Цхьайолча хана станце шин шера а кхаь шера а уллаю хьу, из дIаяхьа ханнахьа вагонаш ца хилар бахьан долаш. Хьу йохкаяла йолалу, хIаьта промышленноста хьун материалаш тоъац. ХIаьта из каьхат а хьунхими а ма-йий. Хьу дIаккхахьара дош къоаставде деза цуьна бувзам болча министерствашеи кхыча ведомствашен. Цу тайпара нийса доаца гIулакх ла йиш яц вай.

ХIанз а вIаштIехьдаккханза гIулакх да — хIаьта из гуш дар, новкъостий, тахан оаш даьча къамаьлашка, — оттаьча хана промышленни предприятеш болх бе йолаялийтар, гIирсаш хьалде дIадола а даьбистеданханза гIирсаш хилар. Цу хьакъехьа аз цкъа санна массехкаьза сайна хетар аьнад. Кердадаккха безам бар са: из дош къоастадар — Iалаьмате боккха лоархIам бола гIулакх. Вай цIенхаштта хьалехарга ЦК Пленума решенеш кхоачашъелга телхадерашкара хьадоагIар. Шийна гIишлой материалаш, турбаш ешаяц яхаш цхьан кулгалхочо бехк шоллагIчоа дIатIабехкилга, иштта кхыдараш цIендаь дIадаха дезаш да. Цу тайпарча хабарашца шийна тIера бехктокхам дIабоаккхалургбац.

Министерствайи ведомствайи кулгалхошта, хьабоалаш пайда боаца шоайла дIа-юха каьхаташ язде а ца луш, вай царна бокъонаш еннай хоадамболла практически дешаш къестадара. ХIаман хьурмат ца дара мукъа бала йиш яц вай.

Шун областашка гаьнна массанахьа а, аьлар Л. И. Брежнева, бизза пайда эцац производственни мощностех. Харц ма алалаш, цу тайпара хIама долаш ма-дий. Из нийслу сменноста коэффицент лоха хиларах, бедал, комплектующи оаткалаш, иштта кхы дIахо дараш боаррамагIа лоатта ца дарах. Из аз дувц партийни боахамен организацей теркам цу хIаман цIаькха а тIаберзабар духьа. Йолаш йолча чурча торонашка цIаькха хьажа деза, производственни мощностех дикагIча тайпара пайда мишта эцаргба, из декхар кхоачашдара тIехьарча къовсама керте мишта оттаргда аьнна дагадовла деза новкъостий, производства хьалхалаттаращца. Цкъаза иштта хул: мощностех лерттIа пайда ийца баьнна беце а цу тайппара керда яр хьалъяра ахча дех.

Сона дагаух укх деношка Иркутске заводе вахача хана нийсденнар. Къахьегама овсарле шозза лакхъеш йола приспособлени яьяр болхлочо рационализаторо. Цох сона дийцар болхлочо ше. Гуш махиллара, болхлошца къамаьл дар, цар лувцачунга ладувгIар, цар яхачун лухтIавалар, — доккха а эшаш а гIулакх да.

Цхьаькха цхьа дош: кадраш хувцаялар. Дальни Востоке кадраш дIачIоагI мишта ергьяр-хьогI аьнна дукккача хIамай уйла е еза вай. Хетаргахьа, уж хувцаялар бахьан ла кхоачам хилла чуIе фусамаш ца хилар, культурно-бытовой гIирсаш делга тIехьадуеаш хилар. Теркал ца дича дартдац климатически хьалаш, цар дIадех дIайхача барзкъащцеи кхыча товарашцеи Iалашделга тоадар.

Укхаза, дIахо дувцар Л. И. Брежнева, йоагI-йоагIача областа е крае производства чотагIа дулх, шура, баьцадаараш ма-могга дукхагIа Iалашлар дулх нийса дийцар шоай производствеа чотагIа юртбоахама база дегIайовлаянза ярг ца хиларах.

БIаьсти хIамаш дIае долалу вай. Из болх лоацшача ханеи хIама ца дойташи чакхбаккха беза, хьахула хьувкъам лорабара йоакхо е еза. Ялат, баьцадаараш, коартолаш йовлга кIезигдара чотагIа лакхъе йиш я юртбоахама производства эффективность. Нагахьа санна уж лоаттаяра эшаш йола база кийчйой, нагахьа санна уж дIа-юха кхахьере дош нийса къоастадой из декхар кхоачашде йиш йолаш да. Цуьна хьажа еза министерствашi, ведомствашi, партийни а боахамий а ерригача вай звеньяй организацеш.

Мукъаба сона, новкъостий, вIашагIкхетарах шоана баркал ала, шоай сийлахьча къахьегаме оаш массане а доккхий толамаш дахар лоаш ловца баккха, шо керте латтача областийи краяйи къахьегамхоша вай сийлахь-йоккхача Даьхен берката керда къахьегама толамаш дахар лоаш ловца баккха.

Со теш, аьлар шийна къамаьл чакхдоалаш Л. И. Брежнева, партийни, советски, боахама организацеша Дальни Востоке мел йолча резервех биззагIа пайда эцаргхиларах а, хIаьта иштта вай Даьхен ганзаш алсамйоахаргхиларах, пхе шера плана заданеш ханал хьалха кхоачашъергхиларах.

Дальни Восток дегIайоалаяра, цу крае бакача наьха хьал-торо тоаяра цо Iалаьмате чIоагIа йоакхо ярах, шийна къамаьл деш пхе шера плана заданеш толаме кхоачашъяра тIаерзаяь хоадамболла предложенеш яларах новкъоста Л. И. Брежневна совещане доакъашхоша чIоагIа баркал аьлар. Дальни Востока къахьегамхой цIерагIа новкъоста В. П. Ломакина Л. И. Брежневна ловца баьккхар советски халкъа, машара гIулакха тIехьа кIаьд ца луш цо беча балха тIа доккхий толамаш дахар лоаш.

* * *

Цу дийнахьа а новкъостий Л. И. Брежнев, Д. Ф. Устинов, КПСС Приморски крайкома хьалхара секретарь В. П. Ломакин, Советски Союза флота адмирал С. Г. Горшков, Краснознаменни Тихоокеански флота командующи адмирал В. П. Маслов хилар матроссий художественни самодеятельноста концерте.

(ТАСС).

ЭСТОНСКИ ССР. Дахчанцолхий плиташ еча Пюссиски комбинате керда продукци — ламинировани плиташ хьаелга карадерзадаьд. ЛаьрххIа морд тIа а боаллаш йола уж плиташ мебельни промышленносте шерра накъайоал.

Укх шера цу тайпарча плитай 700 эзар квадратни метр арахеца лаьрхIад.

СУРТА ТIА: плиташ тедача отделене.

П. КУЗНЕЦОВА сурт. ТАСС фотохроника.

БЕХКТОКХАМ КХЕТА А БЕШ

Iоахарий унахцIена хилийтари тIера ца дувлийташ хьалкхедари мел бехктокхаме да кхета а деш хьинаре къахьегаш ба, хIанз, жа дахкача хана, Шелковской района «Коминтерн» колхоза жа Iуй, сакманщикаш. ИттлагIча пятилетка укх тIехьарча шера план 110 йолаш хIара бIаь жийна тIехьара 115 Iаьхар хьакъоастабе дош деннад цар. ХIаьта лаьрхIар кхоачашде царна карагIдаргхилар хIанз гуш а да.

Иштта, цу боахаме болча 11500 жийх 9260 бахкаб. Царех хIара бIаьннена тIехьара юкъера лаьрхIача 132 Iаьхар хьакъоастабаьб.

Жа леладеча фермашта юкъе яьржача яхье хьалха я Дорошенко Сергея кулгаллер. ХIара бIаь жийна тIехьара дукха хIама ца эшаш 135 Iаьхар хьакъоастабаьб хIанзле цу ферма болхлоша.

Эггара дукхагIа Iоахарий воккхагIволча жа Iуно Кожов Сагандыка кулгалдеча бригаде ду. Юкъера лаьрхIача 151 Iаьхар хьакъоастабу хIанз цу бригаде хIара бIаь жийна тIехьара. БелгалдаккхадоагIа, ецахка дика хьокхамаш гойташ къахьегарах Кожов Сагандыка Ленинграде «Аврора» яхача кема хьалхашка сурт дакхха бокъо енна хилар.

Толамца чакхйоаккхаш латт жа дахкара кампани Алембиев Исропала, Дюсенбеков Казамата, Емакишнев Мусас кулгалдеча бригадай къахьегамхоша а. ХIара бIаь жийна тIехьара 140 совгIа Iаьхар хьакъоастабу цар.

Х. МАГОМЕТОВ.

9 АПРЕЛЕ — ФЕГАРЧА ТIЕМА ДУХЬАЛАРЧА ОБОРОНА БIУНИЙ ДИ

Даьхен сийлахь довзонаш дика лорадеш латт мехка ПВО бIухой, уж масса хана тIема кийчо йолаш ба.

Н-ски даькъа ракетчикаш, летчикаш, операторааш, связисташ шоай цIейна накъабаьккаб тIемен политически кийчо яра даькъе керда толамаш даьха. Подразделенешка шерагIа яржаш латт — 1978 шу хьинареча ракетни къахьегама шу дерга яхача девизагIа.

Мехка ПВО бIухой хIанзара ноахале доккхал деш я фронтовикий деналеча гIулакхех, сийдеш лела а ю дIахо еба а ю цар сийлахь тIема традицеш.

СУРТА ТIА: ПВО ракетчикаш занятешка.

И. АКИМОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕН СИГАЛЕ ЛОРАЕШ

Мехка фегарча тIема духьаларча оборона БIуний Денна накъадоагIа вай халкъи цуи тIема низаши СССР керда Конституци тIаэцарца, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцеи Советски Герзашцарча Низийн 60 шу дизар деззарца дувзаденна къахьегамеи политически хьинар лакха айденача хьалашка.

ТIемахоша Iалаьмате чIоагIа раьза хинна а доккхалца а тIаийцар шоашта карагIайннача исторически гIулакхий а тIема къахьегама а лакха мах беш дола КПСС Центральни Комитето, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето моаршал хоатташ дайта каьхат. ТIема говзал дIахо лакхъяра, хIанзара техника тIагIертта карадерзаяра, тIема кийчо даим лакхъяра, советски наьха машара къахьегами Даьхен доазонаши фе лорадара тIахьехаш дола Коммунистически партеи Советски правительствай наказ кхоачашде лаьрхIа тIаийцад массане а.

Укх бIаьстан хозача дийнахьа вай халкъои цун сийдолча Герзашцарча Низашеи дезду ракетчикий, авиаторий, радиолокаторщикий, бувзамхой, Даьхен сигале фе лораеча кхыча специальностех болча тIемахой, мехка фегарча тIема духьаларча оборона БIунашта лаккхарча класса йола тIема техника хьаяьча Iилмахой, конструкторий, оборонни промышленноста къахьегамхой цIей.

Дийнахьа а, бус а, Iай а, аьхки а, цIимхарча Къилбаседе, малхо йокъаяьча яссаленашка, доазув доацача аренашкен лакхача лоамашкен моллагIа хаоттам бале, фе а кIаьд ца луш а латт ПВО бIухой тIема вахте. Хала а сатем боацаш а да царна тIалатта гIулакх. Нагахьа санна моастагIа цу доазол сехьа воале, из дувцилга йоацаш хIалакве веза да Даьхен приказ.

Фегарча тIема духьаларча оборона БIуний истори Даьхен кхелагIа, Советски Герзашцарча Низаша хьабенача наьькъагIа къоастаде йиш йоацаш да. Уж хьахилар а цар дегIадаххар а дувзаденна да пролетарски революце баьчча, дунен тIа эггара хьалхара болхлойи ахархойи паччахьалкхе хьаяьча В. И. Ленина цIерацa. ПВО хьалхара подразделенеш вIашагIъеккаяр цун шийна указанех Октябрьски революци кот ма яьллинге.

Эггара хьалха тIемаш де йолаелар уж граждански тIоми кхыча мехкий интервенции хиннача хана, фегарча кхерамах революце кхел къоастаеш хинна Петроград, Москва, Баку, Астрахань, Царицын, кхыйола лоархIаме центраш лора а еш. Къонача Советски республикана халача хана артиллеристаша, зенитчикаша, Шеча Эскара авиатораша хьагойтар шоаш революционни декхар дика кхетадеш, майра, тIема говзал йолаш хилар.

Машаречa шерашка, хьалхарча пятилеткай хана Коммунистически партеи советски правительствай боккха болх бир мехка фегарча тIема духьалара оборона дIахо дегIайоалаяраи тоаяраи. ПВО БIунаш Iалашдаь дар цу ханарча дикагIйолча тIема техникацеи герзацеи, опыт йолча командирий, инженерно-технически кадрашца. Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болалуча хана уж дикка цизбенна а моастагIчунцарча къовсама дика кийчденна а дар.

Фашисташта духьала лоаттабаь лира тIом Советски Союза фегарча тIема духьаларча оборона чIоагIален, тешаме хилари хьагойташ бола хала тохкам а хинна дIаэттар. Даьхен сигале лораяьраша майра а юха ца боалаш а еттар моастагIчоа. Фашистски авиацех лоархIамегIа йола политико-административни промышленнии центраш, транспортни магистралеши коммуникацеши лора а еш. ПВО тIемахоша Iалашдора царна кхерам ца хулийтилга а, царна лерттIа болх бара эша хьалаш а.

Йоккха центр сигаларча кхерамах лораелга вIаштIехьдаккхара классически образец лархIа езаш я Москвана яь фегара оборона. Капиталистически паччахьалкхений цхьаккха столица яцар шоллагIа дунен тIом болаш из санна ниэ бола ПВО система йолаш. Фашистски Германе фегарча армадаша духьале йоацаш оакхараша санна бомбаш чуеттар Малхбузен Европа городаштеи юрташтеи. Вай Даьхен столицана — Москвана фашистски кераш цхьаккха дича а тIаккхоачалуш дацар. Кхыметтел Москва фронта юкхера говод хиннача вай мехка чIоагIа хало тIалаьттача деношка а, наг-нагахьча фашистски самолета мара магацар Москвана тIаккхача, хIаьта цуна тIа нийсъеннар а цхьаккха порядок йоацаш, тIаккхаьччача бомбаш Iочукховса езаш хулар. Царна магацар Москвана ходаллал зеде. Из Iалаьмате боккха тIема а политически а лоархIам болаш хIама дар.

ТIом лаьттача хана ПВО БIунаша чуйитар 7300 совгIа фашистски самолет. Летчикашеи зенитчикашеи сигала баь ца Iеш лаьтта а хIалакбора моастагIий. ПВО соединенешеи доакъошеи хIалакйир 1000 совгIа танк, 1500 гаргга йоккха топи минометы, иштта дукха кхыйола тIема техникеи дийна низи.

Немецко-фашистски гIаьракхошца къиза тIемаш деча хана командираша, политболхлоша, партийнии комсомольскии активо хаддаза партийно-политически болх бора. ДIайхача дешаца, шоай хьокхамца цар кхетам лора бIухошта партеи халкъаи уж тешаме хургболаш, немецки фашисташца моастагIал хургдолаш, Даьхе бахьанарча тIемашта цар денал урауттадора.

Герзашцарча Низий тIема летописе даим дагалаттаргдолаш дIаяздаьд летчикий, зенитчикий, пулеметчикий, локаторщикий, прожектористий, кхыча специальностех болча ПВО тIемахой турпала гIулакхех дола масалаш. ТIемаш доаш хьагойтача майрала, денал долча гIулакхий лакха мах баьб Даьхено. 29 соединенеи даькъаи гвардейски яха звании еннай. Царех дуккхаенешта сийлен цIераши СССР орденаши тийннай. Мехка ПВО БIунашцарча 80 эзар совгIача салтечоа, сержанта, эпсара, инарала лаккхара правительствении совгIаташ тийннад, 92 тIемахочоа Советски Союза Турпал яха лакха звани еннай тIом лаьттача шерашка, хIаьта летчика истребителa капитана А. Карповна шоаза беннаб Дошо Седкъа, 34 турпал-тIемахо даим хургболаш тIема доакъой спискашта юкъебихьаб.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка ПВО БIунаша Iалаьмате йоккха тIема опыт Iоайир, дукхалга а дикалга а дуллача дикка дегIадаьхкар, бокъонца лаьрхIача СССР Герзашцарча Низий цIенхашттара стратегически декхараш кхоачашдергдола керда къаьстта дола тайпа а хинна дIаэттар.

Вай хана а Советски Герзашцарча Низий даим йоакхо а ю цар тIема кийчон говзали лакхъяра, гIулакх шоай теркама кIал а доаттаду Коммунистически партеи Советски правительстваси. «...Вай парте де мел дезар дергда, — йоахар КПСС XXV съезде новкъоста Л. И. Брежнева, — Советски Союза сий дола Герзашцара Низаш дIахо йодача хана а советски халкъа машаре къахьегам лорабареи юкъара машар чIоагIбареи декхар кхоачашдара мел эша средстваш йолаш хилий.

Вай халкъо де бокъо а йолаш доккхал ду шийн оалангара хьашташ лораеча шийн Герзашцарча Низех. Толамца кхоачашду шоай сийлени бехктокхамеи декхар мехка фегарча тIема духьаларча оборона БIунаше а. Уж моллагIча хана кийча да технически Iалашваь волча тийша болх боаллача моастагIчоа дага а доацаш хIама тоха воле из юхатоха.

Мехко ПВО БIуний лакха тIема кийчо хилар хиланза даргдоаца хIама да. Корее, Гаргарча Малхбоалене, Индокитае хиннача локальни тIемий опыто хьахьеккхача тайпара, империалисташа керттера ударин низаш лерхI фегара тIом беча средствах. Цудухьа вай парте, Советски правительствое боккха теркам тIабохийт ПВО БIунаш дегIадоаладара а тоадара а.

Экономика, Iилма-технически прогресс дегIайоалаеча советски халкъо даьхача толамаша, Iилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой хьинареча къахьегамо торо хилийтай ПВО БIунаш дикагIдолча вай ханарча герзаца а тIема техникаца а Iаламде. Царга я фегара средстваш, низ бола зенитно-ракетни комплексаш, моллагIча хаоттамах леларгйола звукал оихагIа лела ракетни истребителеш-перехватчикаш, управлене автоматизировании системаш, сиха лела бувзама средстваш, Iилма а, конструкторски а уйлашта тIехьара карагIдаьннарий ларда тIа хьаяь кхыйола вай ханара техника.

ДикагIдола герз вай тIемахой идейно чIоагIача, доазув доацаш партена а коммунизма гIулакха а мутIахьча, Даьхе лораьча доккхагIа долча ноахалий тIема сийлен наследникий говза кулгаш долча вай тешамеча тIемахой бе доал.

Эскаре гIулакх де боагIа хIанз юкъарча образоване кийчо лакха йола дийша кагирхой. Къонача ноахала юкъе 70 процент ба лакхерен юкъерен образовании йола кагий нах, дукхагIбараш эскаре бахкалехьа промышленностеи транспортеи балхаш даь ба. ТIема служба хало ла Iомабу кагирхой, хьаю цун марксистско-ленински мировоззрени, лаккху нравственни а тIема а гIулакхаш. Эскаро лу кIоаргга тIема-технически профессиональнии знанеш, дика новкъост хила Iомаву, къонахчал совдоаккх, оамал тоаю. Даьхенеи коллективанеи хьалхашкара шийн бехктокхам лакха хиларах кхетаву.

Из школа йоаккх эскарерча кагирхоша опытни командирашеи политболхлошеи кулгал а деш. ПВО БIунашка я лакха квалификаци дукхагIча даькъе лакхера образовании йола эпсарий кадраш. Аханел совгIабераш инженераши техникаши ба царех. Уж тIа-тIа дукхагIа хулаш боагIа. Цун баьхан да тIема специализаци чIоагIлуш хилар. Нагахьа санна граждански тIема шерашка эскаре 16—20 тIема технически специальностеш хиннаяле, хIанз цар дукхал 400 кхоачаш лакхьенай.

Советски эпсарий кIоаргга идейно-политически а профессиональни а знанеш я. Уж гIулакх хьадеха ховш а кхетаме а бола кулгалхойн кхетамчаши ба шоай карабарий. Уж керте латтача подразделенейи доакъойи лични составо даим лакха лелаю тIема кийчо, хьинаре лакха лоац социалистически яхье.

Мехка фегарча тIема духьаларча оборона тIемахоша толамца кхоачашдир Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцеи СССР Герзашцарча Низийн 60 шу дизара сийна тIаийна социалистически декхараш. ДукхагIбола тIема гIулакха тIара цахклассни специалисташ. Царех 70 процент бола тIемахой лакха квалификаци йола специалисташ ба. Дуккханеша шиша-кхоккха смежни професси Iомаяьй.

Яхье баьннарашта хьалха латт полковник Ю. Орлов командир вола ПВО зенитно-ракетни полк. СССР Герзашцарча Низий 60 шу дуза шу ударни тIемахой къахьегама шу да аьнна ракетчикаша баь тIахьехам хьаллаьцаб ПВО БIуний ерригача лични составо. Дерригача доакъошка тIагIертта дешаш ба, гуча а йоахаш пайда эц керда чоалхане техникеи герзи чехкагIа карадерзаде торо хулийтаргйолча резервех, юкъеккхвал тIема балха нормативаш тIехкхоачашъе йиш хулийтаргйола эффективнагIа йола формаш.

Коллективашта кхетам луш а вIашкаоз а бола, низ ба лични состава юкъе 90 процент дIалоацаш бола коммунисташи комсомольцаши. ХIара денна чакхйоах цар КПСС политика, социалистически яхь вIаштIехьйоакх. Шоай хьокхамца тIема гIулакхаш тоадеча керда толамаш лакхара оарцагIбоах бIухой, тIема дисциплина чIоагIъю, тIема кийчо лакхъю. Шоай хIара денарча балха тIа цар ларде дувц «Тахан селханарчул дикагIа бе болх, кхоана — тахана рчул дикагIа» яха парте хьалхашка оттадаь лозунг.

Шоай цIей мехка ПВО БIуний тIемахоша белгалдоаккх дешаре а тIема гIулакх деча а керда толамаш а доахаш. Цар дег тIара баркал йоах КПСС, правительствана, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежневна мехка фегарча тIема духьаларча оборона а цун тIемахой а чIоагIа йоакхо ярах.

Халкъана хьайна, ленински партена гонахьа чIоагIа кхотабенна бола ПВО тIемахой, СССР Герзашцарча Низий барт тайнача тIема дезале вежарий эскарашца цхьана дийнахь а бус а, Iай а, аьхки а, гурахьа а, бIаьсти а фе лораеш латт Даьхен, дерригача социалистически мехкий доазонаш.

Инарал-майор А. КУЛАКОВ,
мехка ПВО БIуний Политуправлене начальника хьалхара заместитель.

ПЛАНАЛ СОВГIА ВОРХI БIАЬ МЕТР БУРУВ ТЕХАД

Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша башха-дика толамаш доах укх шера. Хьалхарча квартале 7 эзар совгIа метр бурув а тохаш, планагIа лаьрхIачул совгIа техар 700 метр совгIа бурув. Уж толамаш кхы а тоадеш къахьега болабеннаб уж укх апрель бетта. Хьалхарча деношка ши бIаь совгIа метр бурув техад цар.

Къаьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я укхаза коммунист Олейников Леонид Денисович керте латта бурувдетта бригада. Духхьал дIабахача март бетта 1010 метр бурув техар цо, паччахьалкхен планагIа тоха дезаш хиннар 600 метр мара доацача. ПроектагIа скважина йоаккхача тоха дезар 5700 метр бурув долча хIанзлехьа из кIоаргденнад 3260 метр.

Иштта дика къахьегаш я буровой мастераш Снегирь Владимир Петрович, Баскаков Иван Федорович керте латта бригадаш. Управленерча бурувдеттача бригадашта юкъе эггара хьалха кхаь шера задани кхоачашъяьй Куприянов Анатолий Михайловича кулгалдеча буровой коллективо, 25 марте кхаь шера план кхоачашъяьй Ковалев Кирилл Михайловича кулгалдеча бригадас а. Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги кхоярах, бурув тохара остех, оатхалех бизза пайда ийбарах укх шера паччахьалкхенна цу бригадас кходаьд 499 эзар сом.

А. ТИЩЕНКО.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КАЛЕЙДОСКОП

«ДЕРЗАДАРА 80 ШУ ЭШ»

Лораш хьежача Квебек яхача канадски провинцерчa 575 индейцех аханел совгIабарий цIийцара корадаьд вахара геттара кхераме дола ртуть. Унзара хоамаш кхаьчад мехка кхыча шин провинцера — Онтарноререн Манитобаререн. Уж даннеш йоалаяьй Канада Федеральни правительствос кийчъяьча доклада тIа. Мехка долка хиши Iамаши промышленни отходех доаллача ртуто бIехдаь да. Цига бахача наьха керттера кхачан продукт лоархIаш бола чкъаьра баа кхераме хулаш боагIа наха. Организмаца доагIачул совгIа ртуть хиларо эггара хьалха Японе гучадаьнна де дарба доацаш дола «Минамата» яха лазар хьоаду сага. Лазаро толхаду хьоан нервни системен, бIаргаш а доадеш. Канаде хиннача японски специалисташта хетачох нагахьа санна ртуть доаллаш йола отходаш кхы-хи чу ца йохийташ соцайой а, провинце хиш цIенлургдац 80 шерал хьалхагIа.

(АПН).

БIАРГ ТIА ЦА ОТТА... IАЬРЖА ЦЕРГАШ

Азе дукхача районашка лоархIаш да эггара унахцIенах йола цергаш Iаьржа я аьнна. Цергий Iаьржал искусствени я, хIаьта цо дикка лора а ю цергаш. Вьетнаме, масала кьердаш я церташ «Iаьржъяра» йола укх тайпара метод: тийда керда лимона даькилгаш массехк дийнахьа бага доахкаду — царцарча лимонни кислотас эмаль чIоагIъю кIир дIайоакхх. ТIаккха зIаммигача каьхата кусокашта тIадовк вIашагIа а ийна дола Iаьржа басараш, имбири мангон, цул тIехьагIа уж шорттига церташта хьалтIатоIаду.

(АПН).

ХЬУНАШТА КХЕРАМ ТIАЛАТТ

Индонезена валюта эггара доккхагIа дола дакъа хьуна экспорто луш да. Моттигерча хьу хьокхараша хIара шера кийчъю 25 миллион кубометр хьу, цо дахь мехка цхьа миллиард доллар кхыча пачхаьлкхий валюта. Цхьабакъда, нагахьа санна хьу дIахо а хIанзарча темпашца хьокхе, хIанзчул тIехьагIа 20 шу даьлча мехка хьунаш кхы юхаметтайоагIаргйоацаш йохаргья яхаш боагаш ба специалисташ. Деррига зе хьу дукха хьакхарах доалаш дац. Тропически бIайха малх тIалатташ йола хийлхъенна хьу хIалакъю мушкаршаша, цар зIамигаташ, тIа а хьерчаш, дегIаяхкийтец. Правительствос лерхI шерa 50 миллион доллар хьежаде хьу лораяра а из хьокхилга боарам тIа даккхара я.

(АПН).

КХАЛНАХ БАКЪАХЬА БА

«Хьан лоал машина дикагIа: кхалсаго лоал, маIача саго лоал?» яхача темах еш йола дискурсен Англе беррига мехка а лелаш я хIанз. Цу деша хетаяь лаьрххIа йола Iилма конференци хиннай. Цига дакъа лоацаш хиннараша массава а раьза а волаш вывод йир: кхалсаг - шофер дикагIа я. ХIана? Кембриджерча медицински Iилма - тохкама центра директора заместителa Ивэн Брауна хетачох цо кIезигаIа ю авареш. царех дукхагIбараша корта бохабу маларaш а мелац, сухал тIех я якхац, «лихачество» йоаллаш а бац. Автомобиль лехка Iомабеча школа викало аьлар «кхалнах Iомабе аттагIа да: уж хIамах дикагIа кхеташ а кIезигагIа агрессивность йоалла ша ба». Эггара чIоагIагIа наха ладувгIаш дар страховой компане викала къамаьл. «Кхалнах маIача нахал сабарегIа ба. Компанена кIезигагIа расходаш хул».

(АПН).

Карарча пятилетке порташта модернизаци яран уж шерьяран керда декхараш хьалхашка уттаду хадданза дегIабоагIача Польски Халкъа Республика халкъа боахамо.

Сихха хьалъеш латт йоккха порт «Свиноуйсьце-III» (сурта тIа). Из улл Одры яха хий Балтийски фордах дIакхеттача. Химически бедал дIа-хьа кхахьара лаьрхIа хьалъеш я из.

ЦАФ — ТАСС сурт.

ЦIЕН ДАЬГАРА МУКЪА БОАЦАШ

ВIашагIкхийттача Штатий администраци нейтронни герз цхьатарра хьаде лоладе а Малхбузен Германе латта НАТО доакъош цунца кийчле а дага я, аьнна хиннача хоамо чIоагIа сахьовзадир Белграде вIашагIкхийттача дакъа лоацарех дукхагIа барий. Цу цхьан ханна Рейтера агентства хьакхайкадаь, «Файнэшл таймс» яхача английски газетои «Нувель атлантик» яхача брюссельски журналои, блока штаб-квартира официозо, кепатеха арадаьккха из кердадар хьахезар вIашагIкхетара итогови документ кийчдеш Iалальмате лоархIамен чоалханен болх беш латтача ханна.

Хоам ше, ма-дарра аьлча, дагадоацаш хинна хIама дацар. Iай а тIехьа йоахар, Белградера вIашагIкхетар чакхдоаллашехьа а нейтронни бомба хьаe йолае дага я Вашингтон. «Шеко хила езац шун, шу чакхдоалаш Европе дIачуэза яргья из», — цу хана журналисташка ишта хьакхайкадир НАТО генеральни секретара Йозеф Лунца. Цхьа зиртиг а цунах шеко йолаш вацар американски инарал Хейг а, НАТО герзашцарча низий главнокомандующи. Цо саготдеш хиннар цхьа хIама мара дацар: из Iоажал яхьаш дола герз Атлантически блока юкъедоагIача тар ма лу дукхагIча малхбузеневропейски мехкашка фу даь чутардергда.

ХIаьта а, дагадоацаш хиннача цу хIамо эффект йоаянзар. Белграде вIашагIкхетаре дакъа лоацаш хиннача дукххача делегацей членашца къамаьл хилар тха цу деношка. Ала деза, хийттараш бе-бе хиннилга. Шоаш сахьаувзадеш хилар къайла а дихьа цхьаккха хIама хиннадац аьнна хетийта гIертар уж, вашингтонски решени «юххьанца хьоаха мара яьяц» яхаш бахьан а доахаш.

Цхьабакъда ши-ший сатедара йола ишта уйла Белграде керттера яцар. Цига геттара дика кхетабаьб Америка ВIашагIкхийттача Штаташа кхыметтел шоай цхьоагIонхошта а качъехкача, герз сихдаь хьадара даькъе хинна даьннача хIаман политиках боалла кхерам. Шин оагIорахьара техкар проблема: цхьан оагIорахьара, нагахьа санна решени бокъонца тайпара из ирдалар ерригьевкха ца говш тIаэцаргйолаш яле), тIаккха дунен халкъашта юкъерча аренера, къаьстта а Европера, тIемен политически хьал чIоагIа ирдала тарлу. Цу тайпара из ирдалар ерригевропейски хьашташта, континентерча кхерамзленнен цхьана леладеча гIулакхаштен, Хельсинке барт вIаштIехьбаьннача цар принципашта хIама тохилга да. Европера нейтронни бомба — из ТIеххьарча актана еш йола кIийле я.

Вокх оагIорахьара, ший цхьоагIонхошта ца ловшехьа а Вашингтоно цу тайпара решени тIаэцар цар суверенни бокъонаш цхьанна тайпара теркал ца яр хургдар. ВIашагIкхийттача Штатий шоай заводашка уж хьае е ца е бокъо я, цар бокъо я американски територе тIа уж дIатаръе. ХIаьта дешдола къамаьл-м бомбаш США хьаярах хинна мича Iа. ЦIеной даькара мукъа а боацаш Малхбузехьарча Европе из герз дIатарде дага ба. ХIаьта из духхьал кхыча пачхаьлкхений гIулакхашта юкъегIертилга ма-дий, тIаккха из ТIеххьарча акто цхьанна а тайпара мегийташ дац.

Кхетадеш ма-дарра, вайна вIалла дагадеха хIама дац, американски нейтронни бомба Европе хила хьаьха я аьнна хетилга. Цунна дуxьалара къовсам дIахо а лоаттабергба, цунах цхьаккха а шеко яц. Белграде вIашагIкхийттача дакъа лаьцараш чIоагIа шекбаьхар США решена духьала протест еча кепара Голланде оборона министр Кройзинг отставке вахаро.

— Хургдар хинна даьначул тIехьагIа хабараш дувцар пайдана дац аьнна хет сона, — хьакхайкадир тхона НАТО цхьан мехка делегаце члена. — Нейтронни бомбо вай кхерамзленна гIо дац, хила тарлуча бекхама хьалхашка дIаоттаю цо Малхбузен Европа. Со чIоагIа дог тийша ва, къаьнарча континента кхелашта океанал дехьара доал де гIертар мегаргвоацилгах.

В. ЕРМАКОВ,
М. ПУЧКОВСКИЙ,
АПН спец. корр.

Белград.

ИНФЛЯЦИ ДЕГIАЙОАГIА

ВАШИНГТОН, 7 апрель. (ТАСС). США къахьегама министерства хьахьийнад мехкара оптови маьхаш март бетта 0,6 процентага, вешта шера лаьрхIача 7,2 кхоачаш лакхденна хилар. Цо цIаькхава а тешал ду доваш долча бакъдолчоа: ВIашагIкхийттача Штаташка инфляци хаьдда дегIаяра керда мул боаккхаш хилара. 1967 шера оптови маьхаш 100 доллар хиннача, хIанз царех 189 доллар доаккх.

Дукей халкъашта юкъерча валютни рынке доллар хаддалза дайлуш хиларо новкъостал ду инфляцена, импортни товарий маьхаш геттара лакхлу.

Дукха ха йоацаш общественни уйла йовзара ГЭЛАПА институто хаттараш дича гучадьннад американцаша хIанз эггара а саготагIдола гIулакх инфляци лоархIилга. Законодательни органера лоацача хана балха тIера баьнна кхабаьхкача конгресса членаша дувц, харжархоша дуккагIа лоткъош дар маьхаш дезлуш хилар да, яхаш. Къаьстта массане а дот тохадолийташ да кхачан товарий мах лакхлуш хилар, шера 14 процентага кхоачаш.

Общественни уйла йовзара Харриса служба даьча хаттарех гучадаьннад правительства экономически политика 72 процент болча американцаша во могаеш хилар.

СПОРТ

Студента толам

Массехк шу да республика боксераша спорте дика толамаш дахарца вайна тоам ца бу. Цудухьа къаьстта дика хийтар укх деношка Казахски ССР столицера Алма-Атера хоам хилча.

Цига массехк дийнахьа чакхйоаккхаш хилар боксах йола дунен халкъашта юкъера турнир. Цига дакъа лоацаш яр Куба, Польша, Румыне, Югославе, Венгре, Болгаре, ГДР, Португале командаш санна вай мехкара яраш а — СССР профсоюзий ДСО-й, «Трудовые резервы» общества Казахстанен вIашагIтеха командаш. Турнире гулвенавар 100 совгIа спортсмен.

Профсоюзий ДСО-й вIашагIтехача командана юкъевоагIаш вар академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института студент Джабраилов Хьамзат.

Хьамзата, деррига а вIашагIкхетараш котувлаш чакх а даьха, финале дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастераца, Европа чемпионаца В. Савченкоца къовса бокъо яьккхар. Специалисташа яхачох, вай мехкахочо хьалхарча раунде, шеко йоацаш, совле яьккхар цу турнире дукхагIдола вIашагIкхетараш нокаутаца чакхдоахаш хьавенача Савченкогара. ХIаьта шоллагIча раунде технически бахьанех Савченко ринга тIара дIаваьккхача судахоша цунна хьалхле а хьожайир.

Иштта цу тайпарча йоккхача турнире котало яьккхар спорта мастера Г. Вартанова Iомавеш волча Грозерча студенто.

•

Республика чемпионат

Геттара хьалха, марта хьалхарча деношка, дIайолайир укх шера футболисташа республика чемпионат. Цудухьа хIанз цун доакъашхсех хIаране дий вIашагIкхетар чакхдаьккхад.

Соахка санна укх шера а дика ловз «Нефтяник» яха «Октябрьнефть» НГДУ команда. Иштта йиълагIча туре цо счет 1:0 а йолаш эшайир Грознера «Локомотив».

Дика аьттув баьлар Грозне «Динамоца» ловзаш, цун наIарашка кхо бурган чу а тохаш, шийярашка цхьаккха чакх ца ялийтача Аргунерча «Вайнаха». Иштта, счет 3:0 а йолаш «Старогрознефть» НГДУ футболисташа эшайир 1-ча Мая цIерагIча колхоза команда.

ХIаьта кхыдола вIашагIкхетараш иштта чакхдаьннад: «Луч» — ЧИГУ — 0:0, «Грозгипронефтехим» — «Чеченингушводстрой» автобаза — 1:2, «Пригородный» совхоз — Грозненски автотранспортни предприяти — 2:3.

Тахани кхоанен республика стадионашка дIахьош хургда чемпионата пхелагIча тура ловзараш.

•

Мехкахочун котало

Юниорашта юкъе езача атлетикагIа Советски Союзе хьалхара моттиг яккхара йолча яхье Липецке дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIайчен «Труд» ДСО вийкал, тренера Н. Осташкос Iомаваь спортивни говзала республикански школера Мовсаров Iийса. Хьалхарча ахдозала даькъе шоэзе лаьрхIача цо аййир 350 кг. Гlерта — 147,5 кг., ка теха — 202,5 кг. Цунца цо яьккхар СССР чемпион яха цIи.

КхозлагIа дIатIавахача Iийса дунен рекорд оттае веннавар: ка теха цо аййир 211 кг., бакъда хьалхоабаьялнзар.

Яхьай итогех Мовсаров дакъа лоацаш хургва Киеве хурйолча маIача наха юкъерча СССР чемпионате.

КАВКАЗ БАХЬАНАРЧА ТIЕМА ИСТОРЕ ОАГIУВ

Дукхха шераш даьннад Кавказ бахьан пхийтта бетта тIом лаьтта, амма хIанз а дицденнадац цу ханара халахетараш а коталон дегагIоз а.

Цу хана Закавказски фронта командующи хиннача эскара инарала И. В. Тюленева йоах, Кавказ бахьан лаьтта тIом Сийлахь-боккхача Даймехка тIема исторе меттел, дерригача дунен шоллагIча тIема исторе а боккхагIа а лоархIамегIа а барех цаI бар. Вовзаш волча советски историка Х. М. Ибрагимбейле баьча «Эдельвейс» хIалак хилари Гаргара Малхбоален». (М., 1977) яхача кIоарттача тохкамо юхаоттаду 1942 шера июле денз 1943 шера 3-ча январе кхаччалца Кавказ духьа лаьттача тIема сурт.

Авторо 1941—1945 шш. лаьттача Сийлахь-боккхача Даймехка тIема тема йоашхаш гучадаьхад фашистски агрессена духьала кавказски а эрсий а къамаша лоаттабаьча къовсама историцара дукхха керден пайданеи хIамаш.

Ший географически моттигиген Iалама рузкъай дукхалген хьежача, тIема а экономически а даькъе мехка эггара лоархIамегIча участкаех цаI яр Кавказ. ТIом бара гитлеровски эскара эшаш дар бензин, машиндаьтта. Цудухьа 1942 шера июне Гитлера заявлени йир, нагахьа санна Грознерен Майкоперен мехкдаьтта шийга дIа ца кхоаче, тIом хоадабе безаргба аьнна. Цу тайпара, Нохч-ГIалгIайчен территори дIа ца хецара лоаттабу къовсам къаьстта маIан долаш бар.

Кавказ дIалаца лаьрхIа хиннача операцех «Эдельвейс» аьнна поэтически цIи тиллар фашистски командоване.

«Эдельвейса» планаца лоаттабаьча къовсама исторе оагIонех Х. М. Ибрагимбейле къаьстта кертагIдоах советски тIемахой турпала гIулакхаш, вай мехкарча халкъашта юкъе тIема хана лаьтта вежарий гIулакхаш, хьагойт тIом беш хиннача пачхаьлкхений низий соотношени, германски командоване планашта юкъе Кавказо дIалоацаш хинна моттиг.

Дешачун теркам тIаозаргба Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болалу ха юхегIертача а из болабенначул тIехьагIа а Европа, Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален хьакъехьарча дунен халкъашта юкъерча планаша. Цу хьакъехьара документаш дукха да, цар чулоац дувцача дешаех йола дуккха керда лоархIаме факташ. ЧIоагIа теркам тIабахийте деш Кавказах Гаргарчен Юкъерчен Малхбоаленна дIахо наступлени яра йола плацдарм лерхIаш хиннача фашистски Германе планех дувцаш дола книжка дакъа. Дика а сурт оттадеш а язъяьй Кавказа хьакъехьарча гитлеровски Германе планехи политиках дувцаш йола раздел. Кавказски наступлени йолаеш а, из тIема операци дIахьош а немецки командоване пропаганда йора кавказски халкъашца къаьстта «безаме» гIулакхаш хургда шоай яхаш. Цхьабакъда политически демагогеца а, е Даьхе ехкача кIайча эмигрантех лаьттача карательни отрядашца а, е фашистий тайптайпарча оакхарий гIулакхашца а йохаяланзар советски наьха цхьоагIо. Фашистски гIулакхаша кхы а чIоагIагIа кхотадир халкъаш, ХХ бIаьшерен эггара унзаратIдолча упах мохк мукъабаккхара гIовттадир.

Критикеи библиографии

Фашисташца лоаттабаьча къовсаме нохчашеи гIалгIашей, дерригача кхыча советски къамаша а санна, кхоачашдир шоай интернациональни а къаман а декхар. 1942 шера гурахьа, моастагIа Грознена тIагIерттача хана ззараш нохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа ЦIеча Эскара мугIарашка бахар. Совнаркома цхьан решене тIа белгалдаьккхача тайпара, шоай лоIамагIа фронте баха нохчийи гIалгIайи Закавказски фронта Н-ски дивизе дикагIбола дошлоразведчикаш хиннаб. Закавказски фронта Къилбаседерча группа командоване дехарах, яздаьд М. А. Абазатова, духхьал итт дийнахьа, 25 январе денз 5 феврале кхаччалца йолча хана, шоай мукъагIа 3000 нохчои гIалгIан вахар цу дивизе. Кхерамах а хьастарах а даланзар кавказски халкъаш моастагIчунгахьа.

Х. М. Ибрагимбейле ший балха тIа дувц (бакъдар аьлча сов кIезига-м дувц цо) Нохч-ГIалгIай 114 дошлой дивизе, цун ларда тIа хьаьча 225-ча ше къаьсттача Нохч-ГIалгIай дошлой полка, Нохч-ГIалгIай ше къаьсттача дивизиона даьча тIемаех а 242-ча лоаман стрелковни 317-ча стрелковни дивизешка вайнаха лаьцача даькъах а. Яьхай наха еза а йицъяланза а йола цIераш. Уж ба С. Висаитов, Я. Абадиев, М. Гайрбеков, А. А. Мамакаев, Исаев, А. Ахтаев, А. Дигаев, С. Идрисов, кхыбараш. Дег тIара язду авторо, Нохч-ГIалгIай дивизиона бIухоех. «ТIема говзали майрали, — йоах цо, — гойтар цу тIемашка денал долча лоаманхоша — гварде майор С. В. Висаитов командир хиннача Нохч-ГIалгIай къаьсттача дошлой дивизионацарча нохчашеи гIалгIашеи. 4-ча гвардейски Кубански казакий дошлой корпуса чуйоагIаш хиннача цу дивизоно моастагIчун коммуникацештен тылан майра налеташ а еш доккхий зенаш дора цуна, даим кхерам тIалоаттабора немецко-фашистски салташтен эпсараштен, уж чIоагIа корзагIа а боахаш». (оагI. 178).

Иштта дика дувцар кавказски бIухой тIема гIулакхех цу хана Закавказски фронта командующи хиннача эскара инарала И. В. Тюленева а. Къамий кавказски соединеней гIулакхех дувцаш, цо белгалдоахар Кавказа къонгий ноаной шуршца чуувз сий дола салтечун идеалаш — тIемахочун сийле, гIулакха тешаме хилар, денал. Лергва царех саг, эхь дола хIама хьатIа ца эца. Хьалха цар Даьхен доазув шоай кхуврчали даьй кашамели тIехдалацар. ХIанз уж летар фашистий гIаьрахошта духьала ерригa советски Даьхе къуьсаш. Цо чIоагIдора кавказски бIухой денал, совйоаккхар майрал, цо лора царна боккха патриотически низ.

ЛоархIаме я Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа Советски Союз котъялар Iалашдаьча керттерча факторех цаI йола тIом хилалехьа а тIема хана а социалистически къамашта юкъе хинна вежарий доттагIал, аьнна йола Х. М. Ибрагимбейле вывод.

Тешавеш я 1942—1943 шерашка Кавказе хинна событеш дерригача дуненна а исторически лоархIам болаш хиларах йола тохкамхочун вывод а. Цо яздеча тайпара, 1942 шерара август бутт фашистски Германи эггара курагIйола ха хиннай. Франце денз Кавказе кхаччалца йола, Крит яхача островагара денз Нордкапга кхаччалца Европа цунга яр, цун Африкански корпус Египте кхаьчаяр. ХIаьта Советски Эскаро Кавказе даьхача толамаша даха дог доацаш йохайир Iалаьмате боккхача моарзагIаца Кавказера денз Инде кхаччалца дуне чулаца а Кавказа Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален халкъаш лоалла оттаде а лерхIаш хиннача фашистий оакхарий уйлаш.

Ала дезаш да, 1941—1945 шерашка хиннача Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема историех йолча вай знанешта тIакхийттаб Iилма а идейно-политически а, практически а лоархIам бола цхьаьнха боккха тохкам.

С. ИСАЕВ,
исторически Iилмай кандидат.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

8-ча АПРЕЛЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 12.00. ДК культура парк. «Ленин хIанз а дийна мел барех дийнагIа ва» яха радиожурнал. Хьалхара оагIув: «В. И. Ленин вай ди». ШоллагIа оагIув: «Коммунистически субботник». 14.00 — 19.00. Книжкай выставкана йисте хургья «В. И. Ленини адамлей прогресси» яха беседа. 17.00. Йоккха зал. ДК вокально - инструментальни оркестра концерт. 19.00. Халхарий зал. Халхарий сайре.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. Книжкаш деша зал. «Вай мохк — космонавтика Даьхе» яхача выставка обзор.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Къона атеист» яхача киноклуба аргIанара заняти. 17.00. Духовой оркестро дIалокх советски композиторий йовзаш йола ашараш. 18.00. РСФСР Конституце проектах йола беседа.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 16.00. Болх беш хургья дай-позной университет. Тайп-тайпара кинофильмаш гойтаргда. 18.00. Болх беш хургья къонача юриста школа.

9-ча АПРЕЛЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30 — 11.00. Кинозал «ХIара дег чу — Ленини бIаьстин» яхача девизагIа йола кинофестиваль. 17.00. Йоккха зал. Халкъа драматически театра премьера — «Са уст-нана» яхача В. Хугаева пьесах оттаяь спектакль. 18.00. Лекционни зал. Болх беш хургья «Дагалаттар» яха кинолекторий. 19.00. Халхарий зал. Халхарий сайре. 17.00. Болх беш хургья халкъа культура университет. «ДIаяхача заман лераш вай города сибата тIа» яха экскурси.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургда «Къона ленинхо» яха кинотеатр. 12.00. Космонавтика Денна хетадаь «Фаьлгах бакъдар де хьакхеллад вай» яха утренник. 13.00. Болх беш хургья бераша ловзараш ду моттиг.

Химикий культура Дворец. 10.00. «Хьа бокъонаши декхараши» яха кхелетарашта йола беседа. 11.00. «Кхелетари законаш» яха кинофестиваль. 14.00. Спортивни яхьаш. 18.00. РСФСР Конституце проектах йола беседа.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. Болх беш хургья «Объектив» яха фотоклуб а филателистий клуб а.

СТУДЕНТАШ БОЛЧА ХЬОАШАЛГIА

Укх деношка городе Орджоникидзе массехк концерт делар «Вайнах» яхача Нохч-ГIалгIай пачхаьлкхен халхара ансамбло.

Вайнаьха искусство езаш баьхка тайп-тайпарча къамех бола дукха нах бар концерте. Iалаьмате хоза хеташ тIаийцар цар ансамбла халхараш. Хьожаш хиначар безам геттара тIабахар «Саг йоалаянза вар» яхача сакъердамеча халхара.

ТIеххьара концерт чакхдаьлча мединститута общежите Ленински цIагIа вIашагIкхийттар артисташи студенташи. Ансамблах а цун балхах а дийцар артисташа, хIаьта шоай дешарах къамаьлаш дир студенташа. Фусамдаьша а хьаьшаша а чIоагIа самукъне дIанийхьар из сайре: халхараш дир, иллеш даьхар, стихаш éйшар, пандар лийкхар.

Ансамбла кулгалхоша дийцар шоаш мичахьа гастролашка хиннаб а хила безаш ба а. Иштта укх шера сентябрь бетта доазол дехьа — Латински Америке гастролашка яха езаш а я ансамбль.

ВIашагIкъасташ студенташа доккха баркал аьлар артисташта.

С. АХМАДОВ,
Къилбаседа - ХIирий пачхаьлкхен мединститута студент.

Ай, фу ях Iа, дади!... Хьай воI вовзац хьона?..

Хьакховдаде Iа, Махьмад, хьай кулг, Iа мел яхар хургда хьона...

А. ТРУНОВА сурташ.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 апрель

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Выставка Буратино». 9.25 — «Дай-ноаной, ноана!». 9.55 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.25 — «Музеяшкеи выставочни залашкеи гIолла. Дрездениски суртий галерея. Фландрен Голландеи сурташ. 10.55 — «Советаши вахари». Передаче дакъа лоацаш ва РСФСР автомобильни транспорта Министр Н. Г. Трубицын. Передача дIахьу юридически Iилмай доктора В. Н. Васильева. 11.25 — «Флуераш» яхача Молдавски ССР халкъа инструментий оркестра концерт. 12.10 — Йоазонхочунца О. Гончарца вIашагIкхетар. 12.55 — «Спортлото» тираж. 13.05 — «Музыкальни абонемент». Д. Шостаковича камерни творчество. 13.45 — Бераштa дола фильм. «Моаршал хьона, Ральф!» яха телевизионни художественни фильм. 14.55 — «УнахцIено». Iилман — популярни программа. Дерригдунен унахцIеноп денга. 15.40 — Мультфильм. 16.00 — Мехка фецарча оборона бIун денна хетадаь концерт. Советски Эскара Центральни Академически театра передача. 17.00 — «Дийнача хIамай дунен тIа». 18.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Спартак» (Москва). Тбилисера трансляци. ПерерывагIа — кердадараш. 19.45 — Союзни республикай Конституцей проектий хьакъехьа. 19.55 — «Паруса» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Баскетболах йола дунен халкъашта юкъера турнир. МаIа нах. СССР сборни — Куба сборни. Америка ВIашагIкхийтача Штатера передача. 22.15 — Телетеатро хьаший тIаэц. Эфиопе къаман ансамбла концерт. Йистеьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.30 — «Тамашийна хоза ихо бос». 16.40 — «Сакъердамаша физика» яха телевизионни фильм. 17.15 — «Дешархо». Пионерашта дешархоштен йола передача (ГIалгIай меттала). 17.45 — Киножурнал. 17.55 — «Шун письмоех дола концерт (гIалгIай меттала). 18.20 — «Шийна хетар» яха художественни фильм.

9 апрель

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядке е дIаоттал». 8.55 — Иллеш доах УССР заслуженни артиста Б. Жайворонка. Харьковера передача. 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — «Къоанал йоаца къонал» яха художественни фильм. 2-гIа сери. (Румыни). 12.00 — Берий художественни самодеятельноста концерт. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Музыкальни киоск». 14.00 — Театральни спектакль. П. Павловский. Советски Эскара Центральни Академически театра «Элегия» яха фильм-спектакль. 16.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.30 — Мультфильмай программа. 17.00 — Тахан мехка фецарча оборона бIун Ди да. Мехка фецарча оборона бIун керттерча командующе, СССР оборона министра заместитела, Советски Союза Маршала П. Ф. Батицке къамаьл. 17.15 — «Шун письмоех». Мехка фецарча оборона бIун Денна хетаь ашарий программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Кинопикъбара клуб». 18.55 — «ЦIенача дег тIара». Турпал - города Новороссийска къахьегамхошта хетаяь передача. Передача дIахьу РСФСР халкъа артиста В. М. Леонтьевас. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Фестиваль, конкурсаш, концерташ...» Передача дIахьу музыкальни комментатора О. Доброхотовас. 22.40 — «Тверски мехка, Пушкина наькъашка» яха документальни фильм. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

12.15 — «Школьни орбита» тIа. 12.35 — Киножурнал. 12.45 — ВЛКСМ XVIII съезда хетаю. № 2 йолча профтехучилище агитбригада а тхо долча хьоашалгIа. 13.15 — «Кхайна тIехьала» яха художественни фильм.

РАДИО

8 апрель

6.30 — «Комсий кхашка» (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.2 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск. 13.00 — Концерт. 13.40 — «Цхьа дезал хилара уйла». Радиокомпозици (гIалгIай меттала). 14.30 — «Пхьармат» из къонабарий дош да». 16.00 — «Кавказа Iуйре». 18.30 — «Гаьнна хьалха дIадахача шерий иллеш» (нохчий меттала).

9 апрель

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — «Шолжа дукха еза ашараш». 11.15 — «ЗIокмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала). 11.35 — Концерт (нохчий меттала). 15.15 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала). 15.45 — «КхоалагIа шу — хьнаре къахьегама шу». Аргунски цIеношхьалдеча комбината гIулакхаши проблемаши. 16.00 — КIирандийнахьара ашарий программа. 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 18.30 — Иллеца доттагIал дарашта дола концерт (гIалгIай меттала).

ХОАТТАМ

Тахан республике гIоалаи Грознен морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 7 — 12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 2 — 7, Грозне 4 — 6 градус йIовхал йолаш хилец тарлу.

Кхоанен ломмен морхаш а йолаш, кхоана — догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана —2 +3, дийнахьа +7 +12 градус йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отдел — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05110. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 2699.